

Talousarvio 2013

Kaupungin-
johtajan
talousarvio-
ehdotus

Vastuullista välittämistä

**Asukkaita kuunnellen
– sosiaali- ja terveyspalvelut yhdistyvät**

**Ranta-alueet rakentuvat
helsinkiiläisille**

Käsittelyaikataulu

Helsingin kaupungin vuoden 2013 talousarvioehdotus ja vuosien 2013–2015 talussuunnitelmaehdotus
Alla esitetty aikataulu perustuu kaupunginhallituksen 19.12.2011 tiedoksi merkitsemään vuoden 2013 talousarvion käsittelyaikatauluun.

Lokakuu 2012

to 4.10.	klo 11.00	Kaupunginjohtaja esittelee talousarvioehdotuksen tiedotusvälineille. Kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston jäsenille jaetaan talousarvioehdotus ja kaupunginvaltuutettujen tekemät talousarvioaloitteet.
	klo 12.00	Talousarvioaineisto julkaistaan kaupungin internet-sivuilla www.hel.fi/talousarvio .
ma 8.10.	klo 12.00	Kaupunginjohtaja esittelee talousarvioehdotuksen kaupungin henkilöstötoimikunnalle .
	klo 16.00	Kaupunginjohtaja esittelee talousarvioehdotuksen kaupunginhallitukselle .
ma 29.10.	klo 16.00	Kaupunginhallitus käsittelee talousarvioehdotusta ja aloitteita.

Marraskuu 2012

to 1.11.		Kaupunginvaltuustolle jaetaan kaupunginhallituksen talousarvioehdotus ja aloitteet sekä valtuuston kokouksen esityslistateksti.
ke 7.11.	klo 15.00*	Kaupunginvaltuusto kokoontuu ja käsittelee talousarvioehdotusta ja aloitteita ensimmäisen kerran. Kaupunginvaltuuston ryhmät pitävät puheenvuoronsa.
ke 14.11.	klo 16.00*	Kaupunginvaltuusto käsittelee talousarvioehdotusta ja aloitteita toisen kerran. Kaupunginvaltuusto päättää kunnallisvero- ja kiinteistöveroprosentit ja hyväksyy vuoden 2013 talousarvion.

* Kokouksia pääsee seuraamaan kaupunginvaltuuston istuntosalin lehterille, sisäänkäynti Sofiankatu 3. Kaupunginvaltuuston kokouksia voi myös seurata suorana lähetyksenä: www.helsinkikanava.fi.

Helsingin vuoden 2013 talousarvioehdotuksen tiivistelmä

Tiivistelmässä esitellään vuoden 2013 talousarvion keskeisimmät kohdat ja kaupungin toiminnoissa tapahtuvat muutokset. Aluksi esitetään kaupungin talustilannetta kuvaavia lukuja sekä kehityslinjoja. Seuraavaksi kuvataan toimialojen keskeisimmät määrärahamuutokset vuonna 2013. Lopuksi esitellään kaupungin merkittävimpiä investointeja vuosina 2013–2015.

Sisällys

Käsittelyaikataulu	2
Tulonäkymät edellyttävät vastuullisuutta	5
Maltillinen menokehitys velkaantumisen hillitsemiseksi	6
Verotulojen kasvu jää niukaksi vuonna 2013	9
Valtionosuudet vähenevät	9
Uutta strategiaohjelmaa valmistellaan	10
Ilmastonmuutokseen vaikutetaan energiansäästöä tehostamalla	12
Työllisyys	12
Henkilöstöpolitiikan haasteet	14
Kaupunginjohtajan toimiala	14
Rakennus- ja ympäristötoimi	18
Sosiaali-, terveys- ja varhaiskasvatustoimi	21
Sivistys- ja henkilöstötoimi	23
Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimi	27
Kaupunki investoi mittavasti – uusia kaupunginosia syntyy	31

Kartat

Kaupungin aluerakentamiskohteet	37
Merkittävät liikenneväylä-, puisto-, esirakentamis- ja rantarakennehankkeet vuonna 2013	40
Merkittävät toimitila- ja liikuntapaikkahankkeet vuonna 2013	42
Yhteystiedot lisätietoja varten	takakansi

Kannen kuvissa:

Töölön vanhusten-
keskus.

Korttelitalo Kanava Vuo-
saassa.

Kalasadamassa asuu
vuodenvaiheessa jo 800
henkilöä.

Talousarvio-
aineisto
internetissä:
[www.hel.fi/
talousarvio](http://www.hel.fi/talousarvio)

Tulonäkymät edellyttävät vastuullisuutta

Kansainvälisen talouden kehitys on ollut epävarmaa vuoden 2011 jälkipuoliskolta lähtien. Tämä on heijastunut Suomenkin talouteen. Valtiovarainministeriön syyskuussa päivitetyn ennusteen mukaan Suomen kokonaistuotannon kasvuksi ennustetaan 1 % vuonna 2012. Suhdannetilanteeseen nähden työmarkkinoiden tilanteen arvioidaan säilyvän verrattain myönteisenä: työttömyysaste alenee edellisvuodesta ja vuosikeskiarvoksi ennustetaan 7,6 %. Vuonna 2013 kokonaistuotanto kasvaa myös 1 prosentin, mutta kasvun rakenne monipuolistuu. Vaatimaton tuotannon taso ei riitä ylläpitämään työllisyyden kasvua ja työttömyys kääntyy nousuun vuonna 2013.

Maailman ostovoimakorjattu bruttokansantuote kasvaa vuonna 2012 vähän yli 3 %, mutta palaa noin 4 prosentin kasvuvauhtiin vuonna 2013. Vuoden 2012 hiukan hitaamman maailmantalouden kasvun taustalla ovat hallitusten tuki- ja elvytystoimien päättymisen, julkisten talouksien vakauttamistarpeet sekä yksityisen kysynnän hauraus. Useassa teollisuusmaassa julkisen talouden, kotitalouksien ja rahoituslaitosten on yhtä aikaa vahvistettava rahoitusasemaansa, jolloin teollisuusmaiden kysyntä heikkenee ja niiden kasvu hidastuu vuosina 2012 ja 2013. Maailman talouden kasvun painopiste on edelleen kehittyvissä maissa, vaikka suuressa osassa niitäkin kasvu hidastuu.

Vuonna 2013 kuntien verotulojen kasvun arvioidaan peruspalveluohjelman mukaan nopeutuvan hieman vuoden 2012 tasosta. Palkkasumman kasvuksi arvioidaan 2,5 % ja veronalaisten ansiotulojen kasvuksi yhteensä 3,5 % eläketulojen ja työttömyysetuuksien kasvaessa nopeammin kuin palkkatulot. Keskimäärin kuntien kokonaisverotulojen arvioidaan lisääntyvän 4,0 % vuonna 2013. Vuosina 2014–2015 kuntien kokonaisverotulojen kasvuksi arvioidaan peruspalveluohjelman mukaan 4,3 % (arviot ilman kunnallisveroprosenttien mahdollisia nostoja). Syksyllä 2012 tulleet lukuisat ilmoitukset yritysten irtisanomisista saattavat heikentää kuntien lähivuosisien verotulonäkymiä. Valtionosuuksien kasvu jää kuntasektorilla keskimäärin noin 1,5 prosenttiin vuonna 2013.

Kuntasektorin investointipaineet ovat mittavia johtuen mm. peruskorjaustarpeista, kasvukeskusten suurista hankkeista sekä meneillään olevista rakennemuutoksista. Kuntien investointisuunnitelmien toteutumisen ennakoitaan riippuvan kuitenkin pitkälti kuntatalouden tilanteesta ja lainarahan hinnasta.

Jos arvioitu tulo- ja menokehitys toteutuu, kuntatalous pysyy lähivuosisina selvästi alijäämäisenä. Kuntatalouden näkymät lähivuosisille ovat heikentyneet aiemmin arvioidusta. Kuntien bruttovelka on tasoltaan noin kolminkertaistunut vuodesta 2000 lähtien. Vastaavasti velan suhde bruttokansantuotteeseen on kaksinkertaistunut samalla ajanjaksolla.

Helsingissä jo yli 600 000 asukasta

Viime vuosien väestönkasvua on lisännyt Helsingin muuttotappion väheneminen seudun muihin kuntiin. Asukasluku on kasvanut vuoden 2012 kesäkuun loppuun mennessä lähes 3 500 henkilöllä, joka on enemmän kuin viime vuoden vastaavana aikana, jolloin kasvu oli 3 000 henkeä.

Helsinki sai alkuvuonna muuttovoittoa edellisvuotta enemmän, 2 700 henkilöä. Kotimaan muuttovoitto oli 1 200 henkilöä, kun viime vuonna saatiin 630 hengen muuttovoitto. Ulkomainen muuttoliike kasvatti väkilukua saman verran kuin edellisvuonna enemmän tammi–kesäkuussa eli 1 500 henkilöä.

Kaupungin tuottamista palveluista erityisesti vanhusten palvelujen kysyntä kasvaa nopeasti. Päivähoitopalvelujen kysyntään vaikuttaa lasten määrän kehityksen lisäksi vanhempien työllisyysnäkymät ja asiakkaiden valinnat eri palvelumuotojen välillä.

Alle kouluikäisten eli 0–6-vuotiaiden lasten määrässä oli kasvua 1 060 henkilöä vuon-

Maailman-
talouden tilanne
on epävarma

Muuttotappio
ympäryskuntiin
hidastuu

na 2011. Määrä on nyt samalla tasolla kuin vuonna 2000. Peruskoulun ala-asteikäisten eli 7–12-vuotiaiden määrä laski vuodesta 2002 vuoteen 2011 yli 4 700 henkilöllä, mutta oli nyt vajaa 190 henkeä edellisvuotta suurempi. 13–15-vuotiaiden nuorten määrä laski edelleen noin 500 henkilöllä. Vuonna 2011 16–18-vuotiaiden määrä alkoi laskea ja vuonna 2012 laskua oli 170 nuorta. Yli 65-vuotiaiden määrä kasvoi saman verran kuin edellisenä vuonna eli aikaisempaa selvästi enemmän, 3 600 hengellä. 75 vuotta täyttäneitä oli 365 enemmän kuin vuotta aiemmin ja yli 85-vuotiaiden määrä kasvoi 270 henkilöllä. Vanhusväestön määrän kasvun ennustetaan selvästi nopeutuvan 2010-luvulla. 19–64-vuotiaiden määrä kasvoi edellisvuotta enemmän, 2 600 asukkaalla.

Maltillinen menokehitys velkaantumisen hillitsemiseksi

Yleisessä taloustilanteessa vuonna 2012 ilmenneiden epävarmuuksien vuoksi vuoden 2013 talousarvio on valmisteltu tilanteessa, jossa talouden arvioiminen on vaikeaa. Talouskasvuun, julkiseen velkaantumiseen ja rahoitusmarkkinoiden toimivuuteen liittyy suuria ja vaikeasti arvioitavia riskejä, jotka toteutuessaan heikentävät työllisyyttä, vähentävät verotuloja ja lisäävät julkisia menoja.

Vuodesta 2008 nopeasti kaksinkertaistuneen lainakannan vuoksi menokasvun hillitseminen tuottavuuden parantamiseksi on Helsingin ykköstavoite talouden tasapainottamiseksi.

Mikäli lainakanta kasvaa jatkossakin yhtä nopeasti, muodostaa se aiempaa arvioitua suuremman riskin.

Talousarviossa 2012 kaupungin investoinnit olivat edelleen korkealla tasolla muun muassa uusien aluerakentamiskohteiden rakentamisen, joukkoliikenteeseen liittyvien hankkeiden ja kiinteistöjen korjausinvestointien vuoksi. Investointeja on tarkasteltu kriittisesti jo edellisinä vuosina talousarvioiden yhteydessä. Investointitason tuntuva alentaminen ei näytä mahdolliselta, mikäli halutaan turvata uusien alueiden toteutus.

Kaupungin menokasvua joudutaan hillitsemään vuosina 2013–2015 rahoituksellisen epätasapainon oikaisemiseksi.

Helsingin vuoden 2013 talousarvio perustuu strategiaohjelmaan. Ohjelmassa tavoitteena on, että kaupungin toimintamenojen kasvu ei ylitä kustannustason nousua. Vuoden 2013 talousarviossa kaupungin toimintamenot ilman liikelaitoksia tarkasteltuna kasvavat 2,8 prosenttia edellisen vuoden talousarvioon nähden.

Vuoden 2012 ennusteen mukaan vuoden 2012 talousarvion toimintamenot ylittyvät 50 miljoonalla eurolla ja tulot kasvavat 32 miljoonalla eurolla. Vuoden 2013 talousarvion toimintamenojen loppusumma on 1,6 prosenttia vuoden 2012 ennustetta suurempi.

Tulorahoituksella rahoitetaan puolet investoinneista

Helsingin kaupungin talouden tunnuslukuja	Ilman liikelaitoksia ja itsenäisinä taseyksiköinä toimivia rahastoja, sisältäen sisäiset erät			Sisältäen liikelaitokset ja itsenäisinä taseyksiköinä toimivat rahastot		
	Käyttö 2011	Ennuste 2012	TA 2013	Käyttö 2011	Ennuste 2012	TA 2013
milj. €						
Vuosikate	250	109	102	574	415	329
Poistot	254	263	274	362	380	396
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	44	-82	-69	280	130	47
Investoinnit	496	497	449	683	745	675
Lainakanta	1 028	1 162	1 344	1 286	1 572	1 845
Vuosikate, % poistoista	98 %	42 %	37 %	159 %	109 %	83 %
Investointien tulorahoitus-%	50 %	22 %	23 %	84 %	56 %	49 %

Tuloslaskelma ilman liikelaitoksia ja rahastoja milj. €	TP 2011	TA 2012	Ennuste 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
Toimintatulot	1 326	1 318	1 350	1 391	1 442	1 493
Toimintamenot	-4 219	-4 391	-4 441	-4 512	-4 620	-4 732
Toimintakate	-2 893	-3 073	-3 091	-3 122	-3 178	-3 239
Verotulot	2 740	2 755	2 772	2 832	2 927	3 044
Valtionosuudet	260	248	297	270	262	232
Rahoitustulot ja -menot	143	115	132	122	111	108
Vuosikate	250	45	110	102	121	145
Poistot	-254	-251	-263	-274	-281	-291
Satunnaiset tulot ja menot	42	91	69	101	106	106
Tilikauden tulos	38	-115	-85	-72	-54	-41
Poistoeron muutos	1	0	0	0	0	0
Rahastojen lisäys	-10	0	-10	-9	0	0
Rahastojen vähennys	15	15	13	12	15	12
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	44	-101	-82	-69	-40	-29

Rahoituslaskelma ilman liikelaitoksia ja rahastoja milj. €	TP 2011	TA 2012	Ennuste 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
<i>Tulorahoitus</i>						
Vuosikate	250	45	110	102	121	145
Satunnaiset erät	42	91	69	101	106	106
Tulorahoituksen korjauserät	-74	-106	-84	-116	-121	-121
<i>Investointien rahavirta</i>						
Investointimenot	-496	-419	-497	-449	-476	-497
Rahoitusos. investointimenoihin	7	3	6	4	3	3
Pysyvien vastaavien luovutustulot	52	88	63	97	103	103
Toiminnan ja investointien rahavirta	-219	-298	-334	-262	-265	-262
<i>Antolainauksen muutokset</i>						
Antolainasaamisten lisäykset	-43	-21	-49	-23	-18	-18
Antolainasaamisten vähennykset	28	28	28	28	30	29
<i>Lainakannan muutokset</i>						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	219	300	250	303	484	469
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-98	-115	-115	-121	-241	-166
<i>Oman pääoman muutokset</i>						
0	0	0	0	0	0	0
<i>Muut maksuvalmiuden muutokset</i>						
Pääoman siirto Helsingin Energialta	200	0	200	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	305	193	314	188	255	315
Vaikutus maksuvalmiuteen	85	-106	-19	-75	-10	53

Tuloslaskelma sisältäen virastot, liikelaitokset ja rahastot milj. €	TP 2011	TA 2012	Ennuste 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
Toimintatulot	1 852	1 862	1 830	1 882	1 965	2 024
Toimintamenot	-4 346	-4 586	-4 539	-4 702	-4 820	-4 911
Toimintakate	-2 494	-2 724	-2 709	-2 820	-2 855	-2 887
Verotulot	2 740	2 755	2 772	2 832	2 927	3 044
Valtionosuudet	260	248	297	270	262	232
Rahoitustulot ja -menot	69	37	55	47	34	23
Vuosikate	574	316	415	329	367	412
Poistot	-362	-366	-380	-396	-411	-433
Satunnaiset tulot ja menot	42	91	69	101	106	106
Tilikauden tulos	255	41	104	33	62	85
Poistoeron muutos	17	17	17	17	17	17
Varausten muutos	-7	-5	-4	-5	-5	-3
Rahastojen muutos	15	15	13	3	15	12
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	280	67	130	47	88	110

Rahoituslaskelma sisältäen virastot, liikelaitokset ja rahastot milj. €	TP 2011	TA 2012	Ennuste 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
<i>Tulorahoitus</i>						
Vuosikate	574	316	415	329	367	412
Satunnaiset erät	42	91	69	101	106	106
Tulorahoituksen korjauserät	-74	-106	-84	-116	-121	-121
<i>Investointien rahavirta</i>						
Investointimenot	-683	-666	-745	-675	-771	-883
Rahoitusos. investointimenoihin	8	3	6	4	3	3
Pysyvien vastaavien luovutustulot	52	88	63	97	103	103
Toiminnan ja investointien rahavirta	-80	-274	-276	-262	-314	-380
<i>Antolainauksen muutokset</i>						
Antolainasaamisten lisäykset	-45	-32	-60	-29	-24	-24
Antolainasaamisten vähennykset	83	23	23	23	25	25
<i>Lainakannan muutokset</i>						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	232	402	421	418	592	572
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-117	-136	-135	-145	-271	-200
<i>Oman pääoman muutokset</i>						
12	0	0	0	0	0	0
<i>Muut maksuvalmiuden muutokset</i>						
2	1	2	-5	-9	7	
Rahoituksen rahavirta	166	258	251	263	314	381
Vaikutus maksuvalmiuteen	86	-17	-25	1	0	0

Kaupungin rahoituksellisen epätasapainon oikaisemiseksi sekä tuottavuuden paranemiseksi toimintamenojen kasvun on oltava vuosina 2014–2015 kustannustason nousua selvästi pienempää. Kustannustason nousuun on varauduttu toimintamäärärahoissa 2,4 prosenttia vuonna 2014 ja samoin 2,4 prosenttia vuonna 2015. Näille taloussuunnitelmavuosille varat määrärahat on budjetoitu keskitetysti ja niiden suuntaamisesta toimialoille päätetään kyseisten vuosien raamivalmistelun yhteydessä.

Toimintamenojen kasvun niukka taso vuosina 2013–2015 ei näyttäisi nykyisillä tuloarvioilla riittävän syntyneen rahoituksellisen epätasapainon oikaisemiseen. Mikäli kyseisissä menoraameissa ei pysytä vuosina 2013–2015, kaupunki joutuu arvioimaan uudelleen tulonlähteitään tai lainanottotarvettaan.

Mikäli taloussuunnitelmavuosien lainanotto toteutuu, Helsingillä on vuoden 2015 lopussa lainaa noin 2,5 miljardia euroa eli noin 4 100 euroa asukasta kohden.

Verotulojen kasvu jää niukaksi vuonna 2013

Kaupungin verotulot muodostuvat kunnallisverosta, yhteisöverosta, kiinteistöverosta ja koiraverosta. Vuonna 2013 kaupungin verotulojen arvioidaan olevan kokonaisuudessaan 2 832 miljoonaa euroa.

Kunnallisveron tuotoksi vuonna 2013 arvioidaan 2 359 miljoonaa euroa. Tämä on 3 prosenttia vuoden 2012 kunnallisveron ennustetta enemmän. Jos ennusteet talouskasvusta vuodelle 2013 edelleen heikkenevät, tämä vaikuttaa työllisyyskehityksen kautta myös arvioon kunnallisverotuloista vuonna 2013. Toinen kunnallisveroennusteita vaikeuttava tekijä on ansiotuloverojen ja pääomatuloverojen kehittymisen suhde.

Yhteisöveron tuotoksi vuonna 2013 arvioidaan 275 miljoonaa euroa. Arvio perustuu kuntaryhmän 29 prosentin jako-osuuteen sekä arvioon veropohjasta. Tämä on 15 miljoonaa euroa eli runsaat 5 prosenttia vuoden 2012 yhteisöveron elokuun alun tuottoennustetta vähemmän. Se on myös 60 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2011 yhteisöveron tilitykset.

Helsingin suhteellinen osuus kuntien yhteenlasketusta yhteisöveron tuotosta on vuoteen 2011 asti ollut noin 17–18 prosenttia. Vuodelle 2011 Helsingin osuus nousi noin 21 prosenttiin ja se oli seurausta erityisesti rahoitusalan hyvästä tuloskehityksestä vuosina 2009 ja 2010. Helsingin osuuden kehittymisen ennustaminen vuodelle 2013 ja siitä eteenpäin on hankalaa ja saattaa riippua yksittäisen toimialan tuloskehityksestä. Talouden heilahtelut ovat olleet suuria vuosina 2009–2012 ja ne ovat vaikuttaneet mm. eri toimialojen tuloskehityksiin ja siten yritysten maksamiin yhteisöveroihin.

Kiinteistöveron tuotoksi on vuonna 2013 arvioitu 197 miljoonaa. Arvio perustuu voimassaoleviin veroprosentteihin 0,8 prosenttia yleisen kiinteistöveron osalta ja 0,32 prosenttia vakituisten asuinrakennusten osalta sekä rakennuskelpoisten, mutta rakentamattomien tonttien osalta 1,8 prosentin kiinteistöveroon.

Koiraveron tuotoksi on arvioitu 0,8 miljoonaa euroa.

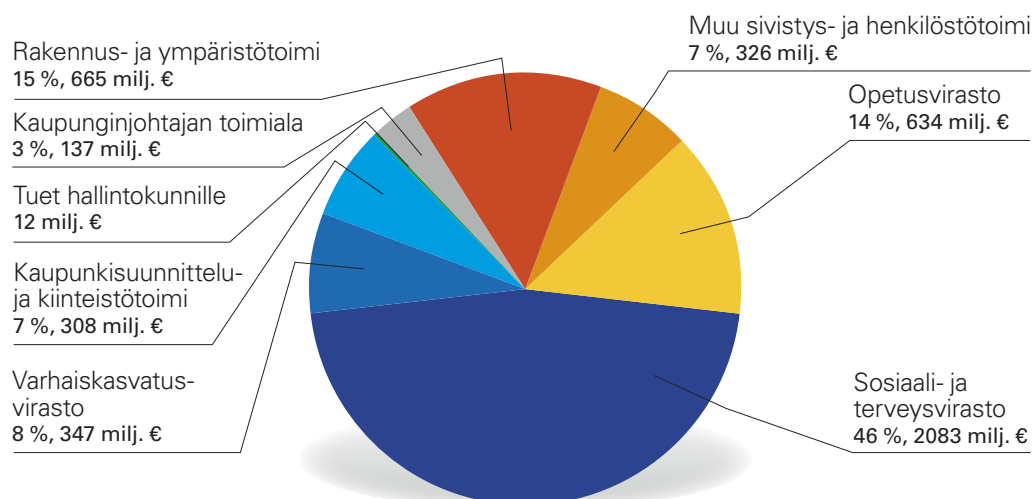
Valtionosuudet vähenevät

Vuonna 2013 valtionosuuksia arvioidaan kertyvän Helsingissä 270 miljoonaa euroa. Tätä arviota tehtäessä ei ollut vielä käytettävissä valtion talousarvioehdotukseen liittyvän peruspalvelubudjetin mukaisia tietoja.

Valtionosuuksien muutos vuodesta 2012 selittyy seuraavien tekijöiden yhteissummana: Kustannustason nousua vastaava indeksikorotus (+3 prosenttia) nostaa valtionosuuksia. Valtiontalouden 2013–2016 kehyspäätöksen mukainen vuodelle 2013 kohdistuva valtion-

Käyttötalouden osan menot toimialoittain vuonna 2013

yhteensä 4 512 miljoonaa euroa

Käyttötalouden osan menot toimialoittain	TP 2011	TA 2012	Ennuste 2012	TA 2013	TA 2013/2012 muutos	TA/ennuste muutos	TS 2014	TS 2015
milj. €								
Kaupunginjohtajan toimiala	112,5	166,9	144,0	136,7	-18,1 %	-5,1 %	232,2	323,0
Rakennus- ja ympäristötoimi	636,0	622,3	623,7	665,3	6,9 %	6,7 %	671,5	677,2
Sosiaali-, terveys- ja varhaiskasvatustoimi	2 303,6	2 372,3	2 421,9	2 430,5	2,5 %	0,4 %	2 430,5	2 430,5
Sivistys- ja henkilöstötoimi	899,2	950,9	949,8	959,7	0,9 %	1,0 %	954,5	952,1
Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimi	262,2	268,2	292,3	307,6	14,7 %	5,2 %	315,4	324,8
Käyttötalousoisa yhteensä	4 213,5	4 380,6	4 431,8	4 499,8	2,7 %	1,5 %	4 604,0	4 707,7
Tuet hallintokunnille	5,9	10,2	9,0	12,3	20,7 %	37,6 %	16,3	24,5
Toimintamenot yhteensä	4 219,5	4 390,8	4 440,7	4 512,1	2,8 %	1,6 %	4 620,3	4 732,2

Julkisen talouden tasapainotus vähentää Helsingin valtionosuuksia

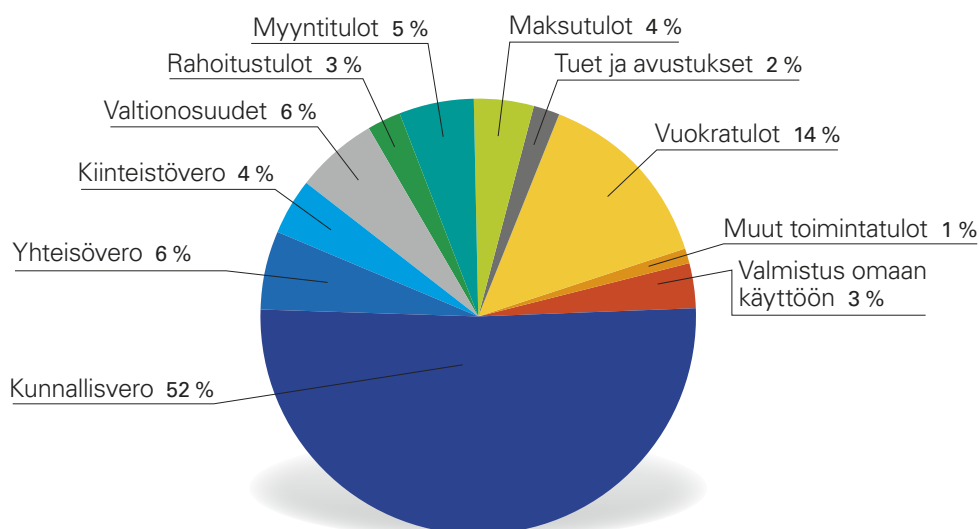
osuusleikkaus (koko kuntakentän tasolla -125 miljoonaa euroa) sen sijaan laskee valtionosuuksia. Lisäksi valtion tekemien veroperustemuutosten kompensointi valtionosuuksien kautta vähentää valtionosuuksia. Valtionosuuksiin sisältyvän verotulotasauksen muutos vähentää Helsingin valtionosuuksia noin 25 miljoonalla eurolla vuonna 2013 verrattuna vuoteen 2012.

Helsingin saamia valtionosuuksia vähentävä muutos verotulontasauksessa on seurausta erityisesti siitä, että Helsingin osuus kuntasektorin saamasta yhteisöverotuotosta nousi vuodelle 2011 selvästi. Kaupunki joutuu maksamaan verotulotasaukselta alustavan laskelman mukaisesti noin 310 miljoonaa euroa.

Uutta strategiaohjelmaa valmistellaan

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 29.4.2009 kaupungin strategiaohjelman vuosiksi 2009–2012. Siinä esitetään kaupungin keskeiset tavoitteet ja kehittämiskohteet sekä tärkeimmät toimenpiteet. Strategiaohjelma on lähtökohtana vuoden 2013 talousarvioehdotukselle ja taloussuunnitelmaehdotukselle vuosiksi 2013–2015. Strategiaohjelma on lähtökohtana valmisteltaessa muitakin valtuustokauden suunnitelmia ja toimenpiteitä.

**Tulot tuloryhmittäin
vuonna 2013**
yhteensä 4 614
miljoonaa euroa

Verotulot ja valtionosuudet	TP 2011	TA 2012	Ennuste 2012	TA 2013	TA 2013/2012 muutos	TA/ennuste muutos	TS 2014	TS 2015
	milj. €							
Kunnallisvero	2 218,1	2 290,0	2 290,0	2 359,0	3,0 %	3,0 %	2 441,0	2 527,0
Yhteisövero	334,9	270,0	290,0	275,0	1,9 %	-5,2 %	283,0	309,0
Kiinteistövero	186,5	194,0	191,0	197,0	1,5 %	3,1 %	202,0	207,0
Koiravero	0,5	0,8	0,5	0,8	0,0 %	60,0 %	0,8	0,8
Verotulot yhteensä	2 740,0	2 754,8	2 771,5	2 831,8	2,8 %	2,2 %	2 926,8	3 043,8
Käyttötalouden valtionosuudet	259,8	248,0	297,0	270,0	8,9 %	-9,1 %	262,0	232,0
Verotulot ja valtionosuudet yhteensä	2 999,8	3 002,8	3 068,5	3 101,8	3,3 %	1,1 %	3 188,8	3 275,8

Vuosi 2013 on uuden valtuustokauden 2013–2016 ensimmäinen vuosi. Vuoden 2013 talousarvio on laadittu strategiaohjelman 2009–2012 pohjalta. Uuden valtuuston päätettäväksi valmistellaan alkuvuodeksi 2013 strategiaohjelma vuosille 2013–2016.

Strategia löytyy kokonaisuudessaan osoitteesta www.hel.fi/strategiaohjelma.

Kaupungin strategia koostuu visiosta, arvoista, eettisistä periaatteista ja neljästä strategisesta alueesta, jotka ovat:

- hyvinvointi ja palvelut,
- kilpailukyky,
- kaupunkirakenne ja asuminen sekä
- johtaminen.

Kaupungin visio on:

Helsinki pääkaupunkina ja seudun keskuksena on kehittyvä tieteen, taiteen, luovuuden ja oppimiskyvyn sekä hyvien palvelujen voimaan perustuva maailmanluokan liiketoiminta- ja innovaatiokeskus, jonka menestys koituu asukkaiden hyvinvoinnin ja koko Suomen hyväksi.

Metropolialuetta kehitetään yhtenäisesti toimivana alueena, jossa on luonnonläheinen ympäristö ja hyvä asua, oppia, työskennellä sekä yrittää.

Strategiaohjelman toteutus on edennyt valtuustokauden aikana, kun virastot ja liikelaitokset ovat määritelleet strategiansa ja talousarviotavoitteensa strategiaohjelman linjausten mukaisiksi. Strategiaohjelmaan sisältyvät selvitystehtävät ovat pääosin käynnissä tai tehty. Vuosien 2009–2011 arviointikertomusten perusteella virastojen ja liikelaitosten toiminta on suuntautunut strategiaohjelman tavoitteiden mukaisesti. Pääosa strategiaohjelman mukaan määritellyistä aiempien talousarvioiden sitovista tavoitteista on toteutunut ja vuoden 2012 ennusteen mukaan tämän vuoden tavoitteet ovat myös toteutumassa.

Strategiaohjelmaan sisältyvien toimenpiteiden toteutus on pääosin edennyt: asukkaiden palveluja on kehitetty, kilpailukykyä on lisätty, kaupunkirakennetta ja liikennejärjestelmää on rakennettu ja kaupungin johtamista kehitetty.

Strategiaohjelman toteutuksen haasteena on, että moniin strategiaohjelman tavoitteisiin vaikuttaminen on pitkäjänteistä. Esimerkiksi kaupunkilaisten terveyserojen kaventamiseksi on tehty kohdistettuja toimenpiteitä, mutta terveyserojen kehityksestä saadaan tietoa vasta pidemmällä aikajänteellä. Vastaavasti valtuustokauden aikana on investoitu esim. joukkoliikenteen kehittämiseen ja raideliikenteeseen, mutta matkojen kulkumuoto-osuudet muuttuvat varsin hitaasti.

Ilmastonmuutokseen vaikutetaan energiansäästöä tehostamalla

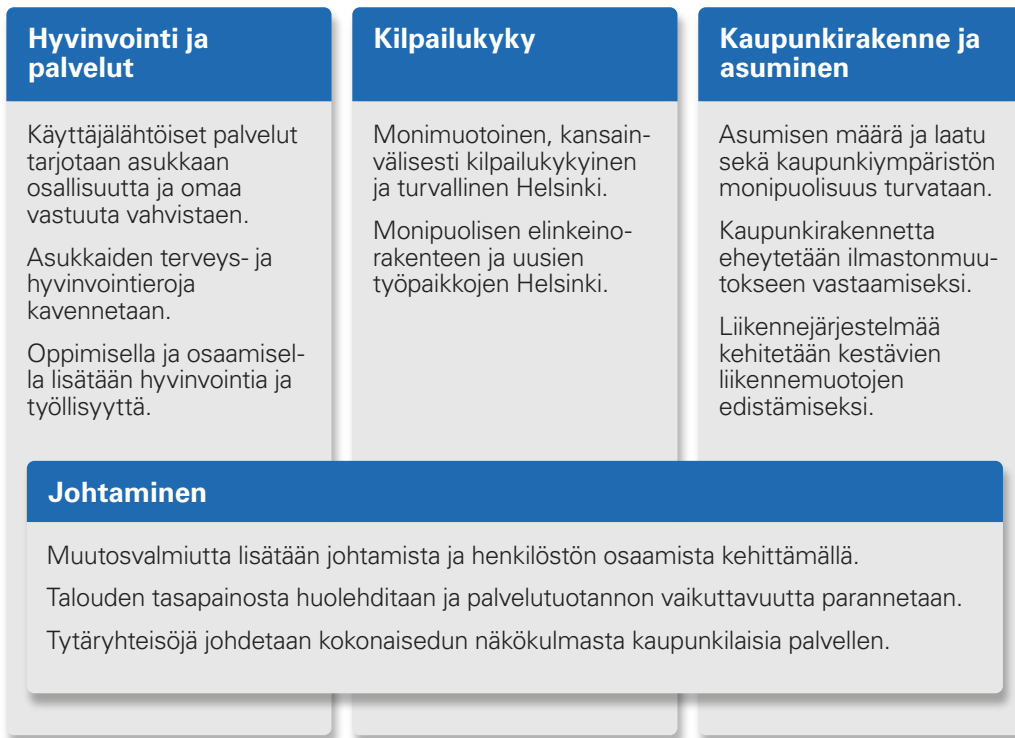
Strategiaohjelman linjausten mukaisesti kaupungin toiminnassa panostetaan ilmastonmuutoksen torjuntaan. Energiansäästöön liittyvien tavoitteiden määrää on lisätty ja tavoitetasoa kiristetty. Helsingin kaupungin sekä työ- ja elinkeinoministeriön välisessä energiatehokkuussopimuksessa on määritelty, että kaupunki tavoittelee vuoteen 2005 verrattuna yhdeksän prosentin energiansäästöä jaksolla 2008–2016. Energiatehokkuussopimuksen pohjalta laaditun toimintasuunnitelman mukaisesti hallintokunnat ovat määritelleet vuoden 2013 energiansäästötavoitteensa.

Työllisyys

Helsingin työttömien määrä kasvoi vuoden takaisesta 4 prosenttia. Työttömyysaste oli vuoden 2012 heinäkuussa 8,9 prosenttia. Vastaava luku edellisvuoden heinäkuussa oli 8,5 prosenttia. Helsingin kaupungin työllisyshoidon resurssien käytössä huomioidaan työllisyshoidon painopisteet, jotka ovat nuoret, nuoret aikuiset, maahanmuuttajat sekä vaikeasti työllistyvät. Kaupunki valmisteleekin yhdessä TE-hallinnon kanssa yhteiskuntatakuun toteuttamista Helsingissä. Työttömyyteen pyritään vaikuttamaan mahdollisimman varhain, ettei työttömyys pääsisi pitkittymään.

Henkilöstökeskus järjestää kaupungilta oppisopimuskoulutuspaikan 200 työttömälle helsinkiläiselle ja lisäksi ammatillisia rekrytointipaikkoja kaupungin organisaatiossa ja yrityksissä. Lisäksi järjestetään työllistymistä tukevaa koulutusta (mm. tietotekniikka, suomen kieli, työnhakuvalmennus) niille henkilöille, jotka ovat työ- tai harjoittelusuhteessa kaupunkiin. Tulevaisuustiskin toiminta vakinaistetaan. Tulevaisuustiski tarjoaa henkilökohtaista neuvontaa kaikille peruskoulun päättäneille nuorille, jotka ovat ilman toisen asteen opiskelupaikkaa tai keskeyttävät koulutuksen alaikäisinä.

Työllisyyden hoitoon on yllä mainitut varaukset yhteen laskien varattu vuodelle 2013 noin 45 miljoonaa euroa eli määrä on edellisen vuoden tasolla. Lisäksi kesätyöntekijöitä varten on varattu virastojen ja liikelaitosten omien määrärahojen lisäksi keskitettyjä määrärahoja 2 miljoonaa euroa.

Kaupungin toiminnan neljä strategista aluetta

Helsingin kaupunkikonsernin palvelutuotantomalli

Tulevaisuuden henkilöstötarpeita ja osaamista ennakoidaan.

Henkilöstöpolitiikan haasteet

Johdon ja muun esimieskunnan osaamisen kehittäminen ja valmennukset ovat henkilöstökoulutuksen keskeisiä painopisteitä. Vuoden 2013 muita painopisteitä ovat edelleen tulevaisuuden henkilöstötarpeiden ja osaamisen ennakointi sekä hallinta, monimuotoisten työyhteisöjen johtaminen ja kaupunkiyhtenäisten HR-prosessien luominen. HR-tietojärjestelmän kokonaisuudistus on vuosikymmenen merkittävin henkilöstöhallinnon toimintoihin vaikuttava ja niitä uudistava hanke. Henkilöstömenojen kasvun hallinta on johdon ja henkilöstöhallinnon toimijoiden erityinen haaste.

Kaupungin työterveyspalveluilla edistetään strategisia tavoitteita, jotka liittyvät eläkkeelle siirtymisiän kohottamiseen ja työhyvinvoinnin edistämiseen. Työkykyriskejä ennakoidaan seulomalla säännöllisesti koko henkilöstöstä ne, jotka ovat työkyvyn tuen ja seurannan tarpeessa. Työterveyspainotteisella sairaanhoidolla turvataan hyvä ja tarpeenmukainen hoito työkykyä haittaavissa sairauksissa. Tavoitteena on erityisesti pitkien sairauspoissaolojen vähentäminen. Työyhteisöjen toimintaa ja työolojen terveellisyyttä parannetaan yhteistyöllä työpaikkojen kanssa ja esimiesten johtamistehtävää tukemalla. Päämääränä on työelämän laadun parantaminen ja työurien pidentäminen. Kaupungin työsuojeluneuvottelukunta on hyväksynyt työhyvinvoinnin toimintaohjelman toimikaudekseen eli vuosille 2010–2013. Kutakin toimintavuotta varten laaditaan yksilöity toteuttamissuunnitelma.

Kaupunginjohtajan toimiala

Kaupunginjohtajan toimialalla korostuvat kaupungin talouden ja liikelaitosten ohjaus ja energiaratkaisut, kaupungin elinvoimaisuuden vahvistaminen, suurtapahtumat, seutuyhteistyö, kansalaisosallistumisen vahvistaminen, harmaan talouden torjunta, ilmastoasioiden edistäminen sekä tuottavuuden parantaminen kaupunkiyhteisten tietojärjestelmien ja uuden tietotekniikkaohjelman avulla.

Kaupunginjohtajan toimialaan kuuluvia kunnan liikelaitoksia ovat Helsingin Energia, Helsingin Satama ja Helsingin kaupungin taloushallintopalvelu -liikelaitos (Talpa).

Helsingin Energian perustehtävänä on tyydyttää asiakkaidensa energiatarpeita kilpailukykyisesti, toimintavarmasti ja ympäristöystävällisesti.

Kaupunginvaltuusto käsitteli 18.1.2012 Helsingin Energian kehitysohjelman kohti hiili-neutraalia tulevaisuutta ja päätti mm.:

- vahvistaa edelleen lähtökohdaksi, että Helsingin kaupungin energiapoliittisena tavoitteena on, että Helsingin Energian sähkön ja lämmön tuotannossa ja hankinnassa uusiutuvien energialähteiden osuus on vuoteen 2020 mennessä vähintään 20 prosenttia ja että sähkön ja lämmön tuotannossa Helsingin Energia vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 20 prosenttia vuoteen 2020 mennessä vuoden 1990 tasosta.
- kehottaa kaupunginhallitusta tuomaan vuonna 2015 valtuuston päätettäväksi esityksen Helsingin Energian kehitysohjelman jatkon päivittämisestä niin, että valtuusto voi tuolloin päättää viimeisimmän tiedon perusteella mm. Salmisaaren ja Hanasaaren nykyisiä voimalaitoksia koskevasta laajemmasta biopolttoaineratkaisusta sekä Vuosaaren monipolttoainevoimalaitosta koskevasta hankesuunnitelmasta.

Kehitysohjelma on vaiheittain tavoitteisiin etenevä. Uusien tekniikoiden kehityksen suomat mahdollisuudet hyödynnetään täysimääräisesti uusiutuvan energian lisäämiseksi ja kasvihuonepäästöjen vähentämiseksi. Keskeiseksi kehitysohjelman tavoitteiden toteuttamisessa nousee uusiutuvien energiatuotantomuotojen osuuden kasvattaminen nykyisessä tuotanto- ja hankintarakenteessa.

Kehitysohjelman toimeenpano edellyttää merkittäviä investointeja jo taloussuunnitelmakaudella mutta varsinkin suunnitelmakauden jälkeisinä vuosina. Toteutuessaan kehitysohjelman vaikutus Helsingin Energian taloussuunnitelmakauden jälkeisien vuosien tuloskehitykseen on huomattavan negatiivinen.

Suunnitelmakaudella tulosta heikentävät merkittävästi maakaasun valmisteveron korotus, arvioitu polttoaineiden kohoava hintataso sekä sähköntuotannon päästöoikeuksien muuttuminen kokonaan maksullisiksi vuonna 2013 alkavalle Post Kioto -kaudelle.

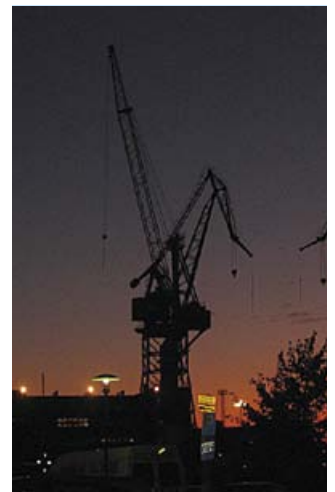
Helsingin Satama on Suomen ulkomaankaupan sekä matkustajaliikenteen pääsatama. Helsingin Sataman vahvuutena ovat tiheät ja monipuoliset linjaliikenneyhteydet Euroopan satamiin. Helsingin Satama on säilyttänyt johtavan asemansa Suomen satamien joukossa.

Yksiköidyn tavaraliikenteen ennakoitaan taloussuunnitelmavuosina kasvavan keskimäärin 1,6 prosenttia vuodessa. Matkustajaliikenteessä linjaliikenteen matkustajamäärän odotetaan kasvavan vuodelle 2012 ennustetusta 10,45 miljoonasta matkustajasta 10,65 miljoonaan matkustajaan vuonna 2013 ja 11 miljoonaan matkustajaan vuonna 2015.

Helsingin Sataman keskeiset tunnusluvut kehittyvät suotuisasti taloussuunnitelmakaudella. Helsingin Sataman investoinnit talousarviossa ja taloussuunnitelmassa kohdistuvat matkustajasatamiin Länsisatamassa ja Eteläsatamassa sekä Vuosaaren tavarasataman toiminnallisiin muutoksiin ja täydennysrakentamiseen. Varsinkin matkustajaliikenteen kasvu ja Jätkäsaaren kaupunginosan kehittäminen edellyttävät investointeja Länsisatamaan.

Taloushallintopalvelu-liikelaitos (Talpa) toimii talous- ja palkkahallinnon tukipalvelujen tuottajana Helsingin kaupunkikonsernille. Hinnoittelua ohjaa omakustannusperiaate. Taloussuunnitelmakaudella kaupunki uusii hankintoja ja ostolaskujen käsittelyä sekä matkahallintaa koskevat järjestelmät sekä HR-tietojärjestelmän, joiden suunnitteluun ja toteuttamiseen Talpa osallistuu. Taloushallintopalvelun liikevaihto on 25,5 miljoonaa euroa.

Helsingin Energian merkittävät päätökset edessä lähi-vuosina

The Tall Ships Races tuo Helsinkiin 17.–20.7.2013 satoja purjelaivoja ja tuhansia nuoria ympäri maailman. Kilpailu on vuoden 2013 suurin yleisötapahtuma.

Kaupunginjohtajan toimialalla jatketaan kaupungin viihtyisyyden ja turvallisuuden lisäämistä toteuttamalla erillishankkeita yhteistyössä asukkaiden, kaupungin hallintokuntien ja keskeisten sidosryhmien kanssa. Nuorten palkkaamista kesäisin kaupunkiympäristön viihtyisyyteen liittyviin tehtäviin jatketaan.

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseen on varattu 6 miljoonan euron erillismääräraha. Määrärahan käytöstä päätetään erikseen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman ja aiempien vuosien kohdennusten vaikuttavuuden arvioinnin valmistuttua. Nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn vuonna 2012 varatun 10 miljoonan euron erillismäärärahan käyösuunnitelmaa valmistellaan loppuvuodesta ja hankkeen toteutus siirtynee osittain vuoden 2013 puolelle.

Kaupungin tapahtumatuotannon kehittämistä jatketaan vuonna 2013. Kaupunki panostaa edelleen suur tapahtumien saamiseksi Helsinkiin. Muun muassa Tall Ships Races -kilpailun järjestämiseen on varauduttu kaupunginjohtajan toimialalla noin 2 miljoonalla eurolla. Helsingin yleisötapahtuman teemat ovat Itämeren suojeleminen, vastuullinen tapahtumajärjestäminen sekä nuorisotyö ja syrjäytymisen estäminen.

Uusien aluerakentamiskohteiden toteutuksen koordinoitua tehostetaan edelleen kehittämällä viime vuosina luodun projektiorganisaation toimintaa. Kaupunkirakennetta kehittelevien hankkeiden (mm. uudet asuntoalueet sekä muiden osapuolten kanssa yhteistyössä tehtävät hankkeet) ja hankkeiden toteutukseen liittyviin selvitys- ja suunnittelutehtäviin sekä markkinointiin ja korvauksiin varaudutaan keskitetyllä 2,5 miljoonan euron määrärahalta.

Kaupunginjohtajan toimialalla on varauduttu kaupungin toimielinten päätöksenteon ja viestinnän uuden asianhallintajärjestelmän, Ahjon, vuonna 2011 tapahtuneen käyttöönoton jälkeiseen ylläpitoon ja kehittämiseen. Päätöstiedottamista tehostetaan Ahjo-järjestelmän avaamien mahdollisuuksien mukaisesti.

Keskitettyihin edustuskuluihin kohdistuu 15 prosentin säästövelvoite.

Pääloukan keskeisimmät määrärahalisäykset kohdistuvat koko kaupunkia koskevien keskitettyjen tietotekniikkahankkeiden toteuttamiseen. Suurimpia kehityshankkeita ovat mm. tietoteknisen infrastruktuurin kehittäminen, kokonaisarkkitehtuurin ja menetelmien

**Nuoria
palkataan
kesätöihin**

kehittäminen, sähköinen asiointi, toimipisterekeri, paikkatieto ja henkilöstöhallinnon järjestelmä. Lisäksi pääluokan keskitetyn tietotekniikkatoiminnan talousarviokohdassa on määrärahavaraukset (yhteensä 1,4 miljoonaa euroa, josta Helsingin osuus on 350 000 euroa) HYKS-kuntien (Helsinki, Espoo, Vantaa, Kerava, Kirkkonummi ja Kauniainen) ja HUSin yhteishankkeeseen uuden asiakas- ja potilastietojärjestelmän hankintayhteistyöhön eli ns. Apotti-hankkeeseen.

Toimialan määrärahoissa on varauduttu myös kansalaisosallistumisen jatkohankkeisiin.

Seudullinen yhteistyö murroksessa

Osana laajaa kuntauudistusta tehtävä metropolialueen esiselvitys valmistuu tammikuun 2013 loppuun mennessä. Samaan aikaan kuntauudistuksen kanssa on käynnissä myös mm. sosiaali- ja terveydenhuollon sekä valtionosuusjärjestelmän uudistus. Pääkaupunkiseudun ja Helsingin seudun yhteistyön muodot ja rakenteet tarkentuvat selvitysten valmistuttua.

Seudullinen yhteistyö on tärkeää kaikilla kaupungin strategisilla alueilla. Palvelujen yhteiskäyttöä edistetään, kilpailukykyä kehitetään seudun kumppaneiden kanssa sekä kaupunkirakenteen ja asumisen suunnittelu kytketään seudullisiin suunnitelmiin. Aiempien sopimusten mukaisesti yhteistyötä jatketaan sellaisissa peruspalveluissa kuten päivystystoiminnassa, kriisipäivystyksessä, päivähoidon vapaassa hakeutumisessa ja ruotsinkielisissä palveluissa.

Metropolipolitiikan tavoitteiden toteuttamista jatketaan yhteistyössä valtionhallinnon ja seudun kuntien kesken. Sisällöllisiä painopisteitä ovat maankäyttö, asuminen ja liikenne, kansainvälinen kilpailukyky, maahanmuuttokysymykset ja sosiaalinen eheys. Maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteistyössä tehdään maankäyttösuunnitelma Helsingin seudun kuntien kesken. Metropolialueen kilpailukykystrategia uudistetaan vuonna 2013. World Design Capital Helsinki 2012 -hankkeen arviointia toteutetaan seudun ja valtion yhteistyönä. Helsinki Region Infoshare – Avoin seututieto -hanke on tarkoitus vakiinnuttaa pysyväksi palveluksi. HRI jakaa tietoa avoimesti ja maksuttomasti rakentamalla Helsingin seudun perustietovarantojen ja aineistojen omistajien verkoston ja verkkopalvelun.

Seudullisen omistajaohjauksen painopisteinä ovat keskeiset yhteiset yhteisöt, joita ovat Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä (HUS), Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL), Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä (HSY) ja Uudenmaan liitto.

Elinkeinopolitiikassa toimenpiteet kohdistuvat kaupunkikehitykseen, kaupunkimarkkinointiin ja yrityspalveluihin

Elinkeinopolitiikan toimenpiteet vuonna 2013 kohdistuvat kaupunkikehitykseen, kaupunkimarkkinointiin ja yrityspalveluihin. Tärkeitä kehittämiskohteita ovat yritysten liiketoimintaedellytysten parantamisen lisäksi muotoilupääkaupunkivuoden hyvien käytäntöjen jatkaminen ja kaupungin kansainvälisen tunnettuuden ja vetovoiman edistäminen. Korkeakouluyhteistyöllä edistetään innovaatioiden kaupallistamista ja kaupungin kehittymistä vetovoimaisena opiskelijakaupunkina. Lisäksi luodaan uusia konsepteja uudenlaisten kohtaamisten mahdollistamiseksi ja sitä kautta uuden liiketoiminnan synnyttämiseksi. Helsingin tavoitteena on lisäksi kilpailukykyyn parantamiseksi perustaa yrittäjyyden edistämiskeskus yhdessä strategisten kumppaneiden kuten Helsingin yliopiston ja Aalto-yliopiston kanssa.

Merkittävänä osana kaupungin elinkeinopolitiikkaa säilyvät matkailuelinkeinon edistäminen ja kaupunkia elävöittävien tapahtumien järjestäminen samoin kuin tapahtumien hyödyntäminen matkailumarkkinoinnissa. Helsinki osallistuu kansainvälisiin aluemarkkinointitapahtumiin ulkomaisten yritysten ja investointien saamiseksi kaupunkiin. Lisäksi Helsinki pyrkii edelleen parantamaan sijoitustaan kansainvälisten kongressien järjestämisessä.

Asukkaiden vaikutusmahdollisuudet lisääntyvät

Uudenmaan liitto
Nylands förbund

Helsinki perustaa yrittäjyyden edistämiskeskuksen

Hel.fi-sivusto uudistuu vuoden 2013 aikana

Kaupunki- ympäristön viihtyisyydestä huolehditaan

Ensihoidon järjestämis- vastuu siirtyy HUSille

Palvelutarjonta verkossa kasvaa ja monipuolistuu

Helsinki tarjoaa kaupunkilaisille laajan valikoiman sähköisiä asiointipalveluja. Palvelut on koottu asiointi.hel.fi internet-osoitteeseen. Vuonna 2013 verkossa tarjottavien palvelujen tarjonta edelleen kasvaa ja monipuolistuu. Useat hallintokunnat lisäävät digitaalisessa muodossa olevien aineistojen (mm. kokoelmat, kuvat, julkaisut) määrää verkossa. Vuonna 2013 sähköisten palvelujen kehittämisen painopiste on suurissa palveluvirastoissa. Terveystuolissa palveluja laajennetaan koskemaan uusia asiakasryhmiä. Sosiaalitoimissa alkavat sähköisen toimeentulohakemuksen ensimmäiset käyttöönotot. Päivähoidon palveluissa otetaan käyttöön kuntalaisen asiointikansioon kytketty sähköinen päivähoitopäätös. Palvelusetelitoiminnan sähköisten palvelujen kehittämistä jatketaan. Rakennusvalvontavirasto jatkaa rakennusluvan ja koko lupakäsittelyprosessin sähköistämishanketta.

Kaupungin Hel.fi-sivuston ulkoasu uudistuu vuoden 2013 aikana. Kaupunkiyhteinen palvelujärjestelmä otetaan tuotantokäyttöön vaiheittain. Helsingin seudulliseksi laajennetun palvelukartan saavutettavuutta parannetaan ja toimipaikkojen esteettömyystietoja täydennetään.

Rakennus- ja ympäristötoimi

Rakennus- ja ympäristötoimella on edessään alueen kaupunkirakenteen tiivistymiseen liittyviä haasteita. Haasteissa korostuu asuinalueiden julkisen ympäristön sekä palveluiden tasapainoinen kehittäminen. Rakennetun infrastruktuurin pitäminen käyttökelpoisena tilanteessa, jossa uusien alueiden rakentaminen on voimakasta, edellyttää taloudellisten ja muiden voimavarojen oikeaa suuntaamista.

Rakennusvirasto varmistaa osaltaan asumisen ja siihen liittyvän maankäytön ohjelman mukaisen asuntotuotannon toteuttamisedellytykset ajoittamalla alueiden investointihankkeiden toteutussuunnittelun ja rakentamisen siten, että ne tukevat uusien aluekokonaisuuksien toteutuksen kokonaisaikataulua ja muun rakentamisen etenemistä.

Yleisten alueiden suunnitteluratkaisuilla ja ylläpidosta huolehtimalla edistetään viihtyisien ja toimivien asuinalueiden sekä ympäristöjen toteuttamista. Kaavoitusyhteistyöllä edistetään yhtenäisten viheralueiden ja viheralueyhteyksien säilymistä.

HKR-Rakennuttaja koordinoi, toimeenpanee ja seuraa Helsingin kaupungin solmimien energiatehokkuutta parantavien ja hiilidioksidipäästöjen pienentämistä koskevien sopimusten toteutumista sekä raportoi niistä valtiolle ja EU:lle.

Rakennusvirasto ja Stara laativat yleisten alueiden ylläpitotöistä useampivuotisen kumppanuussopimuksen ja rakentamishankkeista vuosisopimuksen. Yksityissektorilla teetetävät katu- ja viheralueiden ylläpitourakat sekä rakentamishankkeet kilpailutetaan. Tilahankkeiden suunnittelu- ja urakointipalvelut ostetaan rakennusalan markkinoilta kilpailuttamalla.

Stara toimii teknisten palvelujen sisäisenä palveluntuottajana, joka toimii liiketaloudellisesti omakustannusperiaatteella. Stara varmistaa tilaajien kanssa yhteistyössä, että kaupunkirakenteen strategian mukaiset tavoitteet mielenkiintoisista, toimivista ja kauniista asuinalueista ja ympäristöistä toteutuvat. Toimintaympäristö on muuttunut asiakkaiden että asukkaiden vaatimustason kasvaessa, mikä on tuonut haasteita asiakaspalvelulle ja työn laadulle.

Staran tuottavuutta kohotetaan kehittämällä prosesseja yhä toimivammiksi, jatkamalla nykyteknikkaa hyödyntävää tuotannonohjausprojektia, uudistamalla hoidon työjärjestelyjä ja toimintatapoja sekä parantamalla työn palkitsevuutta.

Pelastustoimissa toimintaympäristön merkittävimmät muutokset liittyvät ensihoitopalvelun järjestämisvastuuseen ja sen siirtymiseen HUSin vastuulle 1.1.2013 alkaen. Jatkossa

HUS laatii ensihoitoon pelastustoimesta erillisen palvelutasopäätöksen. Pelastuslaitoksen on turvattava perustason ensihoitoyksiköiden henkilöstön pätevyys nykyisiin tehtäviinsä lisäkouluttamalla henkilöstöä ensihoitoasetuksen vaatimalla tavalla.

Ympäristötoimeen liittyen kemikaalilain kokonaisuudistus on käynnissä ja vastaava terveys- ja ympäristöministeriön uudistus on käynnistymässä. On mahdollista, että kemikaalilain uudistuksen yhteydessä kemikaalien markkinavalvonta siirtyy kunnilta valtiolle. Elintarvikehuoneistoja koskevat valvontatiedot ovat tulossa julkisiksi vuodesta 2013 alkaen ensin vähittäismyymälöiden ja ravintoloiden osalta. Valvontatietojen julkistaminen vaatii nykyistä enemmän ja useammin toistuvia tarkastuksia. Elintarvikevalvonnan valtiollistamista koskeva selvitys on osana hallitusohjelmaa. Itämeren ja Suomenlahden pilaantumiskierteen katkaiseminen on kaupungin keskeinen strateginen tavoite.

Helsingin kaupungin tukkutorin tehtävänä on ylläpitää ja kehittää tukkutorialueen, kaupapahallien ja elintarvike- ja kirpputorimyyntiin tarkoitettujen torialueiden palveluja yhteistyössä asiakasyritystensä kanssa. Tarjoamalla kilpailukykyisen toimintaympäristön alueen sadoille yrityksille ja niiden parille tuhannelle työntekijälle tukkutori monipuolistaa ja vilkastuttaa kaupungin elinkeino- ja matkailuelämää. Tukkutori sijaitsee Kalasataman uuden asuin- ja yritysalueen vieressä. Tavoitteena on kehittää alueesta yhä selkeämmin hyvän ja laadukkaan ruoan keskusta myös kuluttajille.

Hankintakeskus on kaupungin hankintojen osaamis- ja kilpailuttamiskeskus, joka tuottaa yhteisiä hankintapalveluja kaupungin virastoille ja liikelaitoksille. Hankintakeskus edistää toiminnallaan energiatehokkuuskriteerin käyttöä kaupungin hankinnoissa.

Helsingin kaupunki kehittää Teurastamon aluetta.

**Ilmastoinfo
siirtyy HSY:n
vastuulle**

Terveyskeskuslääkäri Vera Korolainen ja perushoitaja Päivi Iljin tutkimassa potilasta Myllypuron terveysasemalla.

HKL-liikelaitos tuottaa raitio- ja metrol liikenteen sekä joukkoliikenteen infraan liittyviä palveluja. Helsingin seudun joukkoliikenteen suunnittelu-, tilaaja- ja asiakastoiminnoista vastaa Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä.

HKL on merkittävä ympäristövaikuttaja Suomessa. Raideliikennepainotteinen joukkoliikenne on ympäristöä säästävää. HKL on sitoutunut omassa vuoteen 2015 ulottuvassa ympäristövisiossaan Helsingin kaupungin ympäristötavoitteisiin, jossa kaupunkirakennetta eheytetään ilmastonmuutoksen vaikutusten vähentämiseksi raideliikenneverkkoon tukeutumalla.

HKL:n investointitaso jatkuu korkeana läpi taloussuunnitelmakauden. Vuosina 2013–2015 HKL:n kokonaisinvestoinnit ovat yhteensä 410 miljoonaa euroa. Suuria hankkeita ovat uudet metrovaunut, 86,7 miljoonaa euroa, Koskelan raitiovaunuvarikko, 56 miljoonaa euroa, metron kulunvalvonta, 48,5 miljoonaa euroa, Jokeri 2 -tunneli ja joukkoliikenneväylä, 34,5 miljoonaa euroa, Itäkeskuksen metrovarikko, 27,7 miljoonaa euroa, Myllypuron metroasema, 27,3 miljoonaa euroa, uudet raitiovaunut, 18,5 miljoonaa euroa ja raitioratojen peruskorjaukset, 14 miljoonaa euroa.

Palmia-liikelaitoksen tehtävänä on tuottaa kilpailukykyiset tukipalvelut kaupungin toiminnolle. Palmian tavoitteena on kasvattaa markkinaosuuttaan kaupungin tukipalveluissa taloussuunnitelmakaudella. Palmian talouden kehitykseen vaikuttavat päätökset tukipalvelujen kilpailuttamisesta, tukipalvelujen keskittämisen eteneminen sekä organisaatiomuoto. Voimassa olevan Palmian strategian mukaisesti kaikki nykyiset toiminnot (catering-, siivous-, kiinteistöhuolto-, puhelin-, hyvinvointi- ja turvapalvelut) pidetään ja niiden toimintaa kehitetään. EU:n yhteismarkkinoita koskevat säädökset ja valmisteilla olevat muutokset kuntalakiin edellyttävät Palmian organisaatiomuodon tarkastelua.

**Ympäristö-
ystävälliseen
raide-
liikenteeseen
panostetaan
merkittävästi**

Sosiaali-, terveys- ja varhaiskasvatustoimi

Sosiaali- ja terveystoimen organisaatio uudistuu, kun sosiaali- ja terveystoimi yhdistyvät vuoden 2013 alussa. Organisaatiouudistuksen yhtenä tarkoituksena on voimistaa toimenpiteitä terveyserojen kaventamiseksi sekä kohdentaa voimavaroja asiakaspalveluun, muun muassa terveysasemille. Lisäksi perustetaan uusi varhaiskasvatusvirasto, jossa lasten päivähoidolle luodaan toimivat yhteistyörakenteet opetustoimen kanssa. Päämääränä on sujuvat hoitoketjut.

Sosiaalilautakunta ja terveyslautakunta tekivät talousarvioehdotuksensa vanhan organisaation mukaisesti sosiaalitoimelle ja terveyskeskukselle. Talousarviossa lautakuntien ehdotukset on yhdistetty uuden organisaatorakenteen mukaisesti sosiaali- ja terveysvirastoksi ja varhaiskasvatusvirastoksi.

Sosiaali-, terveys- ja varhaiskasvatustoimen menot ovat yhteensä 2,4 miljardia euroa vuonna 2013. Kasvua edellisen vuoden talousarviosta on 2,5 prosenttia. Sosiaali- ja terveysviraston menot vuonna 2012 ovat 2,1 miljardia euroa, josta HUSin osuus on 508 miljoonaa euroa.

Varhaiskasvatusviraston talousarvio on 347 miljoonaa euroa. Varhaiskasvatus sisältää lasten päivähoitolain mukaisen päivähoidon, perhepäivähoidon, leikkitoiminnan ja muun päivähoitotoiminnan. Lisäksi varhaiskasvatukseen kuuluvat myös perusopetuslain mukainen esiopetus sekä koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta.

Varhaiskasvatuspalveluja monipuolistetaan lisäämällä ja kehittämällä monimuotoista kunnallista kerhotoimintaa. Lisäksi jatketaan yksityisen kerhotoiminnan tukemista palvelusetelin avulla. Varhaiskasvatuksessa avoimen toiminnan jatkuvuus turvataan. Leikkipuistot toimivat matalan kynnyksen paikkoina ja ehkäisevät syrjäytymistä tarjoamalla mahdollisuuden ulkoiluun ja toisten perheiden kohtaamiseen mm. kerhojen, juhlien ja ulkoilutapahtumien avulla. Puistot järjestävät myös koululaisille avointa iltapäivätoimintaa ja kesätoimintaa.

Toimialan keskeisimpiä strategisia tavoitteita on asukkaiden terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen. Väestöryhmien välisten terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiseksi voimavaroja kohdennetaan väestöryhmille, joille terveyden eriarvoisuuden riskit kasaantuvat. Kansansairauksien ehkäisyä ja hoitoa vahvistetaan yhteistyössä kansalaisjärjestöjen kanssa.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistaminen jatkuu vuonna 2013

Terveyseroja kavennetaan – palvelut lähemmäksi asukkaita

Sosiaali-, terveys- ja varhaiskasvatustoimen tulot ja menot		TP 2011	TA 2012	Ennuste 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
1 000 €							
Sosiaali-, terveys- ja varhaiskasvatustoimi	Tulot	285 112	307 350	307 780	296 780	296 780	296 780
	Menot	2 303 591	2 372 310	2 421 935	2 430 535	2 430 535	2 430 535
<i>Sosiaali- ja terveysvirasto</i>	Tulot	251 806	272 599	273 064	261 429	261 429	261 429
	Menot	1 978 340	2 041 031	2 078 015	2 083 190	2 083 190	2 083 190
Sosiaali- ja terveyspalvelut	Tulot	185 607	199 517	201 128	188 347	188 347	188 347
	Menot	1 359 891	1 427 448	1 424 174	1 420 777	1 420 777	1 420 777
Toimeentulotuki	Tulot	66 053	72 852	71 706	72 852	72 852	72 852
	Menot	139 147	132 000	154 115	148 500	148 500	148 500
Työllisyyden hoitaminen	Tulot	147	230	230	230	230	230
	Menot	5 877	5 877	5 926	6 107	6 107	6 107
HUS-kuntayhtymä	Tulot	0	0	0	0	0	0
	Menot	473 426	475 706	493 800	507 806	507 806	507 806
<i>Varhaiskasvatusvirasto</i>	Tulot	33 305	34 751	34 716	35 351	35 351	35 351
	Menot	325 249	331 279	343 920	347 345	347 345	347 345

Sosiaali- ja terveystoimen tunnuslukuja	TP 2011	TA 2012	Ennuste 2012	TA 2013
Perhe- ja sosiaalipalvelut				
Koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto, käynti	201 000	220 000	205 000	210 000
Lastensuojelun perhehoito, hoitovuorokaudet yht.	290 199	298 125	295 525	307 718
Lastensuojelun laitoshuolto, hoitovuorokaudet yht.	310 384	311 378	286 416	287 450
Perheneuvolat, asiakkaat vuoden aikana	7 213	7 720	7 320	7 340
Lapsiperheiden kodinhoitoapu, kotitaloudet vuoden aikana	1 084	1 630	1 640	1 800
Vammaispalvelun asumispalvelut, paikat yht. 31.12.	377	385	402	404
VPL-kuljetuspalvelut, matkat vuoden aikana	572 489	550 000	564 250	625 000
Vammaispalvelun omaishoidon tuki, saajat vuoden aikana	995	1 020	1 025	1 080
Kehitysvammahuollon asumispalvelut, paikat yht. 31.12.	719	816	784	830
Kehitysvammahuollon laitoshuolto, paikat yht. 31.12.	272	181	238	113
Kehitysvammahuollon omaishoidon tuki, saajat vuoden aikana	546	550	598	595
Shl-kuljetuspalvelu, saajat vuoden aikana	5 361	4 700	5 970	5 670
Terveys- ja päihdepalvelut				
Terveysneuvonta, käynti	256 000	300 000	300 000	300 000
Lääkärin vastaanottokäynti	668 000	700 000	685 000	700 000
Terveydenhoitajan vastaanottokäynti	530 000	580 000	530 000	580 000
Hammashuolto, käynti	449 000	475 000	475 000	460 000
Pkl-vastaanotto, käynti	65 000	61 000	61 000	81 000
Sisätautien päivystyspoliklinikka, käynti	36 000	36 000	36 000	36 000
Tk-päivystys, käynti (aikuiset, lapset)	123 000	152 000	152 000	152 000
Somaattisen päivystyksen hoitopäivät	69 000	70 000	70 000	70 000
Psykiatrian avohoitokäynti	194 000	200 000	200 000	200 000
Psykiatrian vuodeosastohoitopäivä	99 000	93 000	93 000	93 000
Psykiatrian avohoitopäivä	66 000	70 000	70 000	70 000
Polikliininen päihdehuolto, asiakaskäynnit vuoden aikana	63 358	64 850	58 580	69 400
Korvaushoito, käynnit vuoden aikana	107 977	130 000	130 000	135 000
Päihdenhuollon asumispalvelut, asumisvuorokaudet yht.	58 990	63 000	59 250	60 500
Päihdehuollon laitoshuolto, hoitovuorokaudet yht.	66 113	59 850	66 000	58 000
Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelut				
Palveluasuminen, hoitovuorokaudet yht.	956 878	1 080 189	1 095 189	1 095 353
Laitoshuolto, hoitovuorokaudet yht.	575 057	530 212	522 912	500 885
Pitkäaikaishoito, hoitovuorokaudet yht.	251 461	224 370	234 249	222 670
Akuuttihoitopäivät	353 000	343 000	343 000	343 000
Kotihoito, käynti	2 187 000	2 170 000	2 300 000	2 220 000
Varhaiskasvatus				
Hoidossa olevat – omissa päiväkodeissa	18 827	18 730	19 093	19 539
alle kouluikäiset – ostopalvelupäiväkodeissa	659	480	370	379
lapset 31.12. – perhepäivähoidossa	1 220	1 280	1 100	1 176
Lasten kotihoidon tuki, lapset	8 414	8 620	8 620	8 620
Yksityisen hoidon tuki, lapset	2 083	2 340	2 340	2 540
Kerhoissa, lapset 31.12.	501	1 210	1 190	1 200

Syrjäytymisen ehkäisemisessä painopisteitä ovat asunnottomuuden poistaminen, mielen-terveyskuntoutujien aito osallisuus yhteiskunnan arjessa, köyhyyden vähentäminen, vaikeasti työllistyvien työhön kuntoutuminen ja kiinnittyminen sekä nuorten toimeentulotuen tarpeen vähentäminen. Pitkäaikaisasunnottomuuden poistamisohjelman toteutusta jatketaan.

Ikääntyvien palveluja ja palvelurakennetta uudistetaan mm. alueellisesti. Lapsiperheiden sosiaalipalvelujen kotipalvelua uudistetaan ja kehitetään perheiden tukemiseksi. Lastensuojelun perhehoitoa lisätään suunnitelmallisesti. Omaishoidon toimintaedellytyksiä kehitetään omaishoitajien toimintamahdollisuuksien ja jaksamisen parantamiseksi sekä tuen käytön lisäämiseksi. Päihdepalvelujen asiakasläheisiä palveluja ja palvelurakennetta kehitetään. Potilaan yhteydenaanti terveyskeskukseen ja hoitoon pääsy toteutetaan lain ja sosiaali- ja terveysministeriön edellyttämässä aikarajoissa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntö uudistuu. Vuosina 2011–2014 tulee voimaan säädöksiä, jotka lisäävät asiakkaan ja potilaan valinnanmahdollisuuksia sekä muuttavat sosiaali- ja terveydenhuollon sisältöä ja organisointia. Ensimmäisenä astui voimaan uusi terveydenhuoltolaki 1.5.2011. Se on yhteinen sisältölaki perusterveydenhuollolle ja erikoissairaanhoidolle ja ensimmäinen osa sosiaali- ja terveydenhuollon vaiheittaista uudistamista.

Käynnissä on lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteita ja järjestämistä koskevan lainsäädännön valmistelu sekä sosiaalihuollon lainsäädäntöuudistus. Valmisteilla on myös vanhustenhuollon yhtenäiset vaatimukset sisältävä laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta ja iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista.

Sivistys- ja henkilöstötoimi

Perusopetuksessa arvioidaan vuonna 2013 olevan suomenkielisiä oppilaita 33 845 ja ruotsinkielisiä oppilaita 3 240. Ennusteen mukaan kaupungin perusopetuksen oppilasmäärien arvioidaan vuodesta 2012 vuoteen 2013 nousevan 450 oppilaalla suomenkielisessä perusopetuksessa ja ruotsinkielisessä perusopetuksessa pysyvän lähes samana. Ruotsinkielisessä lasten päivähoitossa ennustetaan olevan noin 2 000 lasta vuonna 2013. Perusopetuslain mukainen aamu- ja iltapäivätoiminta säilyy vuoden 2012 tasolla.

Erityisoppilaiden ja maahanmuuttajataustaisten oppilaiden määrän kasvun ennakoidaan jatkuvan. Vuoden 2013 peruskouluissa valmistavaan opetukseen ennakoidaan osallistuvan noin 400 oppilasta ja suomi toisena kielenä opetukseen noin 5 700 oppilasta.

Lukioiden opiskelijamäärät suomenkielisessä koulutuksessa laskevat noin 70 opiskelijalla ja ruotsinkielisessä koulutuksessa opiskelijamäärän ennustetaan pysyvän lähes vuoden 2012 tasolla.

Ammatillisen koulutuksen tarve kasvaa edelleen. Vuoden 2013 talousarviossa on tavoitteena saada kaikki järjestämisluvan mukaiset oppilaspaikat täytetyksi. Talousarvio perustuu 7 270 oppilaan tasoon, ja oppisopimuskoulutuksen määrä on 3 000 sopimusta. Kaupunki on saanut järjestämisluvan mukaisia lisäkoulutuspaikkoja 520 kesällä 2012, joista 220 lisäkoulutuspaikkaa on käytössä syksystä 2012 lähtien ja loput 300 lisäkoulutuspaikkaa vuonna 2013. Koulutustakuun toteuttamiseksi kaupungin on tarkoitus anoa edellä mainittujen koulutuspaikkojen lisäksi edelleen 500 lisäkoulutuspaikkaa. Järjestämisluvan mukaisiin lisäkoulutuspaikkoihin varataan tarvittavat määrärahat erikseen.

Suurena haasteena on kouluverkon supistaminen oppilas- ja opiskelijamäärämuutosten edellyttämällä tavalla, kun samanaikaisesti uusien asuinalueiden koulutilojen tarve kasvaa.

Oppilas- ja opiskelijakohtaiset nettokustannukset nousevat jatkuvasti. Kustannusten nousuun vaikuttavat mm. erityisoppilaiden sekä maahanmuuttajataustaisten oppilaiden määrän kasvu ja koulu- ja oppilaitostilojen perusparannusten kustannukset.

Päämääränä entistä sujuvamat hoitoketjut

Suomen suurin ammatti-oppilaitos aloittaa

Ammatillisen koulutuksen tarve kasvaa edelleen

Meilahden ala-asteen kattoremontti osoittautui ennakoitua suuremmaksi. Julkisivujen kunnostukselta vaaditaan erityistoimenpiteitä museaalisten arvojen takia.

Kaupungin tuottamat opetus- ja koulutuspalvelut		TP 2011	TA 2012	TA 2013	Muutos 2012– 2013	TS 2014	TS 2015
1 000 €							
Tulot	Kaupungin tuottamat palvelut	22 186	18 008	17 970	-0,2%	18 453	18 553
	Suomenk. perusopetus ja lukiokoulutus	9 576	6 299	6 016	-4,5%	6 495	6 595
	Ruotsink. perusopetus ja lukiokoulutus	1 716	1 579	1 425	-9,8%	1 422	1 422
	Ruotsink. lasten päivähoito	3 280	3 200	3 200	0,0%	3 200	3 200
	Ammatillinen koulutus	5 141	4 524	4 779	5,6%	4 786	4 786
	Tieto- ja tilapalvelut	2 442	2 400	2 540	5,8%	2 540	2 540
	Hallinto	30	6	10	66,7%	10	10
Menot	Kaupungin tuottamat palvelut	523 106	539 440	551 630	2,3%	551 630	551 630
	Suomenk. perusopetus ja lukiokoulutus	351 282	358 475	368 510	2,8%	367 975	364 814
	Ruotsink. perusopetus ja lukiokoulutus	39 418	40 735	41 939	3,0%	41 359	41 000
	Ruotsink. lasten päivähoito	19 310	20 520	21 007	2,4%	20 507	20 507
	Ammatillinen koulutus (lisäpaikkoihin varaudutaan erillisillä määrärahoilla)	89 812	95 676	95 625	-0,1%	97 240	100 760
	Tieto- ja tilapalvelut	14 580	15 150	15 449	2,0%	15 449	15 449
	Hallinto	8 704	8 884	9 100	2,4%	9 100	9 100
Korvaukset ja avustukset muiden tuottamiin palveluihin		TP 2011	TA 2012	TA 2013	Muutos 2012– 2013	TS 2014	TS 2015
1 000 €							
Tulot		729	480	456	-5,0%	456	456
Menot		71 746	79 100	79 911	1,0%	79 911	79 911
Työllisyyden hoitaminen		TP 2011	TA 2012	TA 2013	Muutos 2012– 2013	TS 2014	TS 2015
1 000 €							
Tulot		83	50	50	0%	50	50
Menot		2 253	2 690	2 689	0%	2 689	2 689

Oppilas-, opiskelija- ja lapsimäärät	TP 2011	TA 2012	TA 2013	Muutos 2012–2013		TS 2014	TS 2015
				kpl.	%		
Suomenkielinen perusopetus ja lukiokoulutus							
Esiopetus	163	173	162	-11	-6,4 %	162	162
Perusopetus	33 135	32 885	33 314	429	1,3 %	33 641	34 146
Perusopetuksen lisäopetus (10 lk.)	333	336	370	34	10,1 %	370	370
Esi- ja perusopetus yhteensä	33 631	33 394	33 846	452	1,4 %	34 173	34 678
Lukiokoulutus	7 611	7 499	7 428	-71	-0,9 %	7 198	6 999
Valtionosuuteen oikeuttavat aineopiskelijat	623	638	623	-15	-2,4 %	623	623
Lukiokoulutuksen opiskelijat yhteensä	8 234	8 137	8 051	-86	-1,1 %	7 821	7 622
Esi- ja perusopetus sekä lukiokoulutus yhteensä	41 865	41 531	41 897	366	0,9 %	41 994	42 300
Ruotsinkielinen perusopetus ja lukiokoulutus							
Esiopetus	106	103	70	-33	-32,0 %	85	101
Perusopetus	3 149	3 111	3 160	49	1,6 %	3 224	3 274
Perusopetuksen lisäopetus (10 lk.)	23	32	13	-19	-59,4 %	14	16
Esi- ja perusopetus yhteensä	3 278	3 246	3 243	-3	-0,1 %	3 323	3 391
Lukiokoulutus	1 253	1 247	1 251	4	0,3 %	1 251	1 251
Valtionosuuteen oikeuttavat aineopiskelijat	61	64	68	4	6,3 %	68	68
Lukiokoulutuksen opiskelijat yhteensä	1 314	1 311	1 319	8	0,6 %	1 319	1 319
Esi- ja perusopetus sekä lukiokoulutus yhteensä	4 592	4 557	4 562	5	0,1 %	4 642	4 710
Ruotsinkielinen lasten päivähoido							
Hoidossa olevat alle kouluikäiset lapset	1 486	1 541	1 627	86	5,6 %	1 627	1 627
– Omissa päiväkodeissa	1 351	1 398	1 486	88	6,3 %	1 486	1 486
– Perhepäivähoidossa	135	143	141	-2	-1,4 %	141	141
Ammatillinen koulutus							
Valtionosuuteen oikeuttava koulutus	7 327	7 270	7 270	1	0 %	7 559	7 809
– Tekniikan ala	3 963	3 981	3 891	-90	-2,3 %	–	–
– Ravitsemis- ja talousala	531	485	515	30	6,1 %	–	–
– Sosiaali- ja terveysala	2 571	2 535	2 584	49	1,9 %	–	–
– Kulttuuriala	261	268	280	12	4,4 %	–	–
Valtionosuuteen oikeuttava lisäkoulutus	182	190	185	-5	-2,6 %	185	185
Maksullinen palvelutoiminta	420	573	578	5	0,9 %	578	578
Oppisopimuskoulutus	3 060	3 000	3 000	0	0,0 %	3 250	3 500
Yksityisten sopimuskoulujen peruskoulupalvelut							
Oppilasvuosia, kaikki oppilaat	5278	5265	5152	-113	-2,1 %	5115	5099
Oppilasvuosia, helsinkiläiset oppilaat	4 886	4 873	4 755	-118	-2,4 %	4 718	4 702
Ruotsinkielinen lasten päivähoido ostopalvelupäiväkodeissa							
Hoidossa olevat alle kouluikäiset lapset	370	370	346	-25	-7 %	346	346

Kulttuuri- toimen avustus- käytäntöä kehitetään edelleen

Suomenkielinen ja ruotsinkielinen työväenopisto ovat mukana kehittämässä sähköistä asiointia pääkaupunkiseudun kuntien yhteishankkeena. Pääkaupunkiseudun opistojen yhteinen opistojärjestelmä (toiminnanohjausjärjestelmä) otetaan käyttöön vuoden 2013 aikana.

Kaupunginkirjasto pyrkii tarjoamaan mahdollisuuden virkistytymiseen että esteettömän pääsyn kulttuurin ja tiedon lähteille. Aineiston tasapuolinen saatavuus koko pääkaupunkiseudulla on kirjastojen yhteistyön eräs tärkeä tavoite. Keskustakirjaston kansainvälinen arkkitehtikilpailu ratkeaa kesällä 2013.

Kulttuurikeskus tukee kaupungin kulttuuri- ja taidekentän toimijoita avustuksin. Kulttuuritoimi keskittyy luovuuden ja uudistuvan kulttuuri- ja taidekentän tukemiseen. Samalla kehitetään edelleen avustusjärjestelmän avustamiskriteerejä, hakuprosesseja ja niiden läpinäkyvyyttä. Kulttuuritoimen käyttötalouden menoista (42,1 miljoonaa euroa) varataan noin 28,2 miljoonaa euroa avustuksiin. Avustusten määrää on nostettu noin 0,4 miljoonaa euroa vuoden 2012 tasosta.

Kaupunginmuseo jatkaa ja kehittää erilaisista taustoista tuleville räätälöityjen opastusten tarjontaa. Väestön ikääntyminen lisää tarvetta kohdistaa erityishuomio vanhemman väestön palvelutarpeisiin. Museon rooli kulttuurin välittäjänä korostuu entisestään myös maahanmuuttajataustaisen väestön, lasten ja lapsiperheiden keskuudessa näiden väestöryhmien kasvaessa.

Taidemuseon vuoden 2013 näyttelyohjelmisto kostuu kansainvälisestä ja kotimaisesta taiteesta. Tretjakovin gallerian kanssa pitkään voimassa ollut yhteistyö jatkuu kevään venäläisistä saduista ja kansantarinoista kertovalla näyttelyllä.

Kaupunginorkesterin siirtyminen uuteen Musiikkitaloon vuonna 2011 on parantanut orkesterin toiminnallisia edellytyksiä. Sinfoniakonserttien määrä lisääntyy vuoteen 2012 verrattuna ja oheispalveluihin on kiinnitetty ennakkoon erityistä huomiota.

Suurena haasteena on nykyisen yleisön säilyttäminen ja uuden yleisön sitouttaminen tulevana vuosina. Haaste on myös saumattoman ja tuloksekkaan yhteistyön rakentaminen kolmen toimijan ja Musiikkitalon hallinnon välillä.

Korkeasaari jatkaa yritys- ja yhteistyöryhmien kanssa sekä yhteistyösopimuksin että tapahtumajärjestelyin omarahoituksen lisäämiseen tähtäävää kehittämisohjelmaa. Korkeasaari kehittää lisäksi toimintaansa ympäristökasvatuksen ja kouluopetuksen tukena mm. luontokouluilla ja erilaisilla tapahtumilla sekä tarjoamalla helsinkiläisille kouluille ilmaisen vierailumahdollisuuden.

Nuorisoasiainkeskus pyrkii edistämään nuorten Ruuti-vaikuttamisjärjestelmän vakiintumista nuorten vaikuttamiskanavana yhdessä opetusviraston kanssa. Nuoria kannustetaan muodostamaan toimintaryhmä itselleen tärkeiden asioiden ympärille ja tuetaan niiden sekä Ruudin ydinryhmän toimintaa. Nuorisoasiainkeskuksen toimintaa tulee leimaamaan nuorten 13–18-vuotiaiden kokonaismäärän väheneminen ja samalla monikulttuuristen nuorten määrän kasvu.

Nuorisoasiainkeskus on vahvasti mukana hallintokuntien yhteishankkeissa, joissa lisätään moniammatillista toimintaa internetissä nuorten kanssa, tuotetaan lapsille ja nuorille iltapäivisin ja loma-aikoina tarjottavaa mielekästä toimintaa ja jatketaan lasten ja nuorten vuorovaikutussuunnitelma -hankeen toimintamallien kehittämistä.

Liikuntavirasto pyrkii lisäämään kaupunkilaisten liikuntaa tuottamalla palveluja erilaisille asiakasryhmille ja sen lisäksi aktivoimalla sekä tukemalla liikuntapalvelujen tuottajia, liikuntaseuroja ja liikuntalaitoksia 16,9 miljoonalla eurolla vuonna 2013.

Korkeasaari täyttää
125 vuotta vuonna 2014.

Liikuntatoimen investoinnit suunnataan alueellisesti tasapainossa kaupunginosien väestön tarpeiden perusteella. Vuosaaren liikuntapuisto valmistuu vaiheittain. Laajasuon liikuntapuisto valmistuu syksyllä 2013. Molemmat liikuntapuistot parantavat ulkoliikuntatarjontaa. Uutena satamana otetaan käyttöön Saukonpaaden venesatama.

Liikuntaseuroja ja liikuntalaitoksia tuetaan 16,9 miljoonalla eurolla vuonna 2013.

Tietokeskus tähtää visionsa mukaisesti kaupunkitiedon edelläkävijäksi. Tietokeskus hankkii, tutkii, julkaisee, säilyttää ja pitää saatavilla tietoa Helsingistä ja sen toimintaympäristöstä. Tietokeskuksen merkittävä hanke on Helsinki Region Infoshare – Avoin seututieto, jonka tavoitteenä on olemassa olevan tiedon avoin ja maksuton jakelu sen vakiinnuttua peruspalveluksi vuoden 2013 aikana.

Henkilöstön kehittämispalvelut -liikelaitoksen (Oiva Akatemia) tehtävänä on tuottaa koulutus-, kehittämis- ja konsultointipalveluja ensisijaisesti Helsingin kaupunkikonsernille. Hinnoittelua ohjaa omakustannusperiaate. Palvelutuotannossa on keskeistä myös ulkopuolisten verkostokumppaneiden osaamisen hyödyntäminen.

Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimi

Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimen toimintaan ja tavoitteiden asetteluun taloussuunnitelmakaudella vaikuttaa keskeisesti kaupunginvaltuuston 12.9.2012 hyväksymä asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteutusohjelma (AM-ohjelma) asunto- ja maapoliittisine päämäärineen sekä tavoitteineen. Helsingin kaupungin tavoitteena on mm. luoda kaavoituksella ja tonttien luovutuksella edellytykset 5 000 asunnon rakentamiselle vuosittain.

Helsinki on myös solminut Helsingin seudun 14 kunnan, valtion sekä Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän kesken ensimmäisen maankäytön, asumisen ja liikenteen tavoitteet yhdistävän MAL-aiesopimuksen vuosille 2012–2015. Aiesopimuksella tähdätään 12 000–

Edellytyksiä luodaan 5000 uudelle asunnolle vuosittain

Kaupunkipientalojen eli niin sanottujen townhouse-asuntojen rakentamiseen varataan tontteja. Alppikylään rakennetaan Suomen suurin yhtenäinen townhouse-alue ryhmärakennuttamisen menetelmin.

13 000 uuden asunnon rakentamiseen vuosittain Helsingin seudulle yhdyskuntarakennetta eheyttäen ja hyvin joukkoliikenneyhteyksiin tukeutuen.

Kaupunkisuunnitteluvirasto kaavoittaa asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteutusohjelman mukaisesti uusia asuin- ja työpaikka-alueita Jätkäsaareen, Kalasatamaan, Kruunuvuoren-rantaan, Honkasuolle, Kuninkaantammeen, Keski-Pasilaan ja Östersundomiin sekä täydentää kaupunkirakennetta valmiilla alueilla. Viraston sitovana tavoitteena vuonna 2013 on laatia asemakaavoja 5 000 asunnon rakentamiseksi. Tämän lisäksi asemakaavoitetusta asuntokerosalamäärästä vähintään 1 250 asuntoa tulee olla täydennysrakentamista. Kaupunkisuunnitteluvirasto sitoutuu myös jalankulku-, pyöräily- ja joukkoliikennematkojen osuuden lisäämiseen.

Kiinteistövirasto tarjoaa tontteja ja järjestää tontinluovutuskilpailuja asuntorakentamiseen asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteutusohjelman toteuttamiseksi. Asuntorakentaminen jatkuu vilkkaana Jätkäsaaressa ja Kalasatamassa. Tiiviiden pientaloalueiden toteuttamista edistetään mm. kaupunkipientalojen toteutusmenettelyjä kehittämällä. Energiatehokkuutta edistetään tontinluovutuskilpailujen yhtenä laatukriteerinä ja sisällyttämällä tontinluovutusasiakirjoihin rakennusten energiatehokkuutta koskevat ehdot. Täydennysrakentamiskorvauksella edistetään asuntojen lisärakentamista kaupungin vuokratonteilla. Toimitilatontteja luovutetaan lähinnä Jätkäsaaresta, Ruskeasuolta ja Pitäjänmäestä. Teollisuus- ja varastotonttien pääasiallinen luovutuskohde on Kivikon teollisuusalue. Östersundomissa jatketaan aktiivista maanhankintaa maapoliittisten periaatteiden mukaisesti.

Kiinteistövirasto luo edellytykset työpaikkojen määrän kasvulle toteuttamalla asiakaslähtöistä tontinluovutuspolitiikkaa, mikä käsittää uusien tonttien luovuttamisen, vanhojen sopimusten jatkamisen sekä aktiivisen panostuksen toimitilatonttien kehittämis- ja kaavoitusprojekteihin. Toimitilatontteja luovutetaan lähinnä Jätkäsaaresta, Ruskeasuolta ja Pitäjänmäestä. Teollisuus- ja varastotonttien pääasiallinen luovutuskohde on Kivikon teollisuusalue. Keski-Pasilan keskuskorttelin tarjouskilpailu järjestetään yhdessä Senaatti-kiinteistöjen kanssa. Vanhojen ostoskeskusten kehittämistä jatketaan. Helsingin keskustan elinvoiman vahvistamiseksi kiinteistöviraston toiminta kohdistuu Töölönlahden, ydinkeskustan (mm. kaupungintalokorttelit), Eteläsataman, Keski-Pasilan ja kampusten kehittämiseen sekä Hakaniemen kehittämiseen. Lisäksi edistetään keskustan maanalaisten hankkeiden toteutumista.

Kaupungin palveluverkkoa kehitetään alueellisilla tilatarkasteluilla

Metroasemien ja rautatieasemien vaikutusalueelta luovutetaan tontteja sekä toimitila- että asuntorakentamiseen. Tällaisia kohteita on Malmin, Ilmalan, Ruoholahden, Kalasataman, Käpylän, Herttoniemen, Itäkeskuksen, Puotilan, Myllypuron ja Mellunkylän asemien läheisyydessä.

Tilakeskus huolehtii kaupungin omistamien rakennusten energiatehokkuuden parantamisesta korjauksien ja ylläpidon avulla ja vaikuttamalla tilojen käyttäjien käyttötottumuksiin. Kaikki uudisrakennukset suunnitellaan ja rakennetaan matalaenergiaperiaatteen mukaisesti ja korjausrakennuskohteissa sovelletaan mahdollisuuksien mukaan matalaenergiarakentamista. Rakennusten suunnitteluohjeita kehitetään energian käytön kannalta taloudellisempaan suuntaan.

Tilakeskuksen tavoitteena on yhteistyössä hallintokuntien kanssa kaupungin tilankäytön tehostaminen. Osana palveluverkkotarkastelua laaditaan alueelliset tilankäytön kehittämissuunnitelmat, joissa tarkastellaan, mitä rakennuksia ja tiloja kaupungin on tarkoituksenmukaista omistaa ja mistä rakennuksista ja tiloista voidaan luopua. Tavoitteena on saattaa rakennuskanta pitkällä aikavälillä sellaiselle tasolle, että tilakeskuksella on taloudelliset edellytykset huolehtia omistamansa rakennus- ja tilakannan käyttöarvon säilymisestä.

Asuntotuotantotoimisto rakennuttaa ja peruskorjaa asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteutusohjelman sekä asiakkaiden tavoitteiden mukaisesti laadukkaita ja elinkaarikustannuksiltaan edullisia asuntoja. Asuntotuotantotoimisto sitoutuu vuonna 2013 rakennuttamaan 828 uutta asuntoa.

Rakennusvalvonta on lakisääteistä viranomaistoimintaa. **Rakennusvalvontavirasto** huolehtii omalta osaltaan, että säännöksissä määritellyt sekä valtuuston ja lautakunnan asettamat määrälliset ja laadulliset tavoitteet toteutuvat. Rakennusvalvontavirasto sitoutuu käsittelemään vähintään 80 prosenttia saapuneista lupahakemuksista kuudessa viikossa.

Helsingin tekniikan alan oppilaitoksen (Heltech) Haagan yksikön perusparannus on loppusuoralla. Arkkitehtuuriltaan hieno rakennus on Timo ja Tuomo Suomalaisen suunnittelema.

Rakennusvalvontaviraston sähköinen asiointipalvelu Arska.

Kaupunki investoi mittavasti – uusia kaupunginosia syntyy

Kaupungin investoinnit ovat vuonna 2013 yhteensä 675 miljoonaa euroa, josta peruskaupungin investointiosan menot ovat 449 miljoonaa euroa ja liikelaitosten investoinnit 226 miljoonaa euroa. Investointien taso on kasvanut edellisvuoden talousarvioon verrattuna 9 miljoonaa euroa (1,4 prosenttia). Suunnitelmakaudella vuoden 2014 investointimenojen on arvioitu olevan 771 miljoonaa euroa. Suunnitelmavuonna 2015 investointien tason arvioidaan nousevan 883 miljoonaan euroon. Nousun aiheuttaa erityisesti Helsingin Energian mittavat investoinnit.

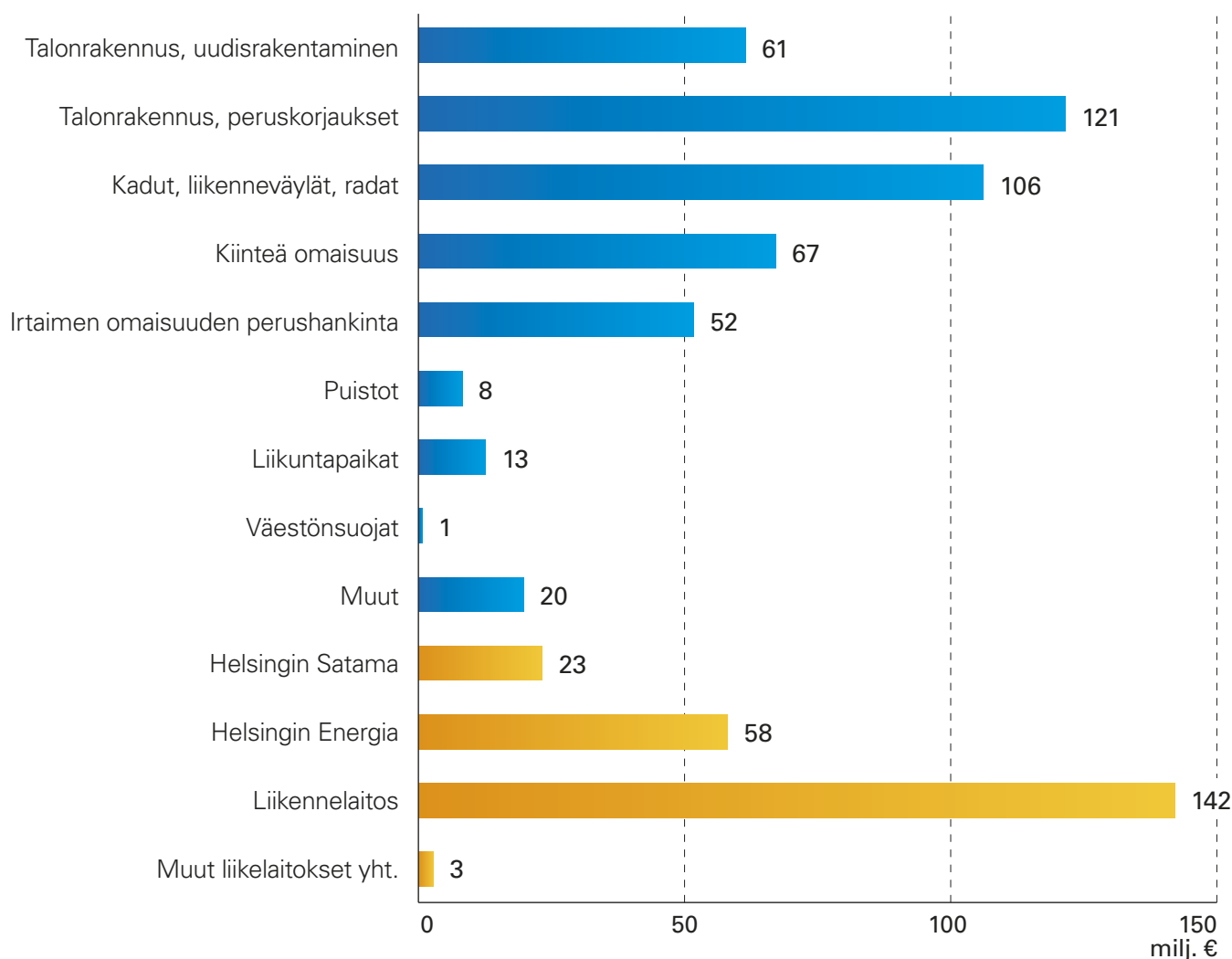
Olemassa olevan rakennuskannan ja infrastruktuurin korjaamisen sekä parantamisen ohella merkittävän osan investoinneista muodostavat Jätkäsaaren, Kalasataman ja Pasilan alueiden rakentaminen. Taloussuunnitelmakaudella vuoden 2014 peruskaupungin investointien on arvioitu olevan 476 miljoonaa euroa ja vuoden 2015 yhteensä 497 miljoonaa euroa. Suunnitelmakaudella investointitasoon vaikuttavat erityisesti muiden projektialueiden ohella Pasilan ja Kruunuvuorenrannan alueiden rakentamisen voimistuminen. Lisäksi Jätkäsaaren ja Kalasataman alueiden katuverkkojen rakentaminen sekä uusien alueiden maankäytöstä aiheutuvien liikenneväylien parantaminen edellyttävät huomattavia investointeja suunnitelmakaudella.

Vuonna 2013 liikelaitosten investoinneista merkittävin on Helsingin kaupungin liikennelaitos -liikelaitoksen (HKL) osuus, 142,0 miljoonaa euroa. Summaan sisältyy mm. metron

Jätkäsaarella asuu vuoden 2013 lopussa 2 150 asukasta.

Investoinnit vuonna 2013

yhteensä 675 miljoonaa euroa

Jätkäsaaren ja Kalasatamaan rakennetaan jätteiden putkikeräysjärjestelmät.

Lapinlahden sairaala on suurin talonrakennushankkeiden korjaushanke vuonna 2013 (11 miljoonaa euroa). Lapinlahden kokonaiskustannukset ovat 44 miljoonaa euroa.

Suuret liikennehankkeet sekä liikenteen kalusto- ja varikkohankkeet

	Kustannus-arvio	Rakennus- tai hankinta-aika	TA 2013	TS 2014	TS 2015	2016–
Uudet metrovaunut	146,0	2012–16	5,7	30,1	50,9	44,8
Metron kulunvalvonta	133,1	2010–16	33,8	7,9	6,7	73,6
Itäväylän ja Linnanrakentajantien liittymä	105,0	2012–	2,5	6,0	6,5	90,0
Metrovarikko	55,8	2012–15	19,3	6,6	1,9	
Jokeri 2 (pääosin HKL:n investointi)	44,5	2012–15	16,5	17,0	1,0	
Kehä I:n ja Kivikontien eritasoliittymä*	17,0	2012–13	8,5	8,5		

* Toteutetaan vain, jos valtio käynnistää hankkeen.

kulunvalvonnan (34 miljoonaa euroa), Itäkeskuksen metrovarikon (19 miljoonaa euroa), Koskelan raitiovaunuvarikon (12 miljoonaa euroa) sekä Jokeri 2 -tunnelin ja joukkoliikenneväylän (17 miljoonaa euroa) määrärahat. Helsingin Energian investoinnit (58 miljoonaa euroa) ovat alle tavanomaisen tason. Helsingin Sataman investoinnit (23 miljoonaa euroa) kohdistuvat pääosin matkustajasatamiin.

Taloussuunnitelmakaudella liikelaitosten investointitaso kasvaa voimakkaasti. Investoinnit ovat vuonna 2014 yhteensä 295 miljoonaa euroa ja vuonna 2015 yhteensä 386 miljoonaa euroa. Nousu johtuu pääosin Helsingin Energian investointien kasvusta (suurimpina IE-direktiivin vaatimat ympäristöinvestoinnit ja biopolttoaineen käyttöön liittyvät investoinnit Salmisaaren ja Hanasaaren voimalaitoksilla). Helsingin Energian investointisuunnitelmassa on varauduttu myös Vuosaaren monipolttoainevoimalaitoksen ja energiatunnelin investointiohjelman käynnistämiseen vuonna 2015. Helsingin Sataman investointien lisäksi taloussuunnitelmakaudella kohdistuu Länsisatamaan matkustajaliikenteen kasvun ja Jätkäsaaren kaupunginosan kehittämisen vuoksi. Länsimetro toteutetaan Espoon ja Helsingin yhteisen Länsimetro Oy:n hankkeena.

Tonttien myynneistä arvioidaan talousarviovuonna 2013 saatavan 85 miljoonaa euroa ja Kamppi-Töölönlahti-alueen myynneistä lisäksi 9 miljoonaa euroa. Suunnitelmavuosina 2014–2015 arvioidaan tontinmyynneistä vuosittain kertyvän 100 miljoonaa euroa.

Kiinteän omaisuuden hankintaan varataan talousarviovuonna 11 miljoonaa euroa ja suunnitelmakauden vuosina 2014–2015 vuotuinen taso on 12 miljoonaa euroa vuodessa.

Esirakentamiseen, maaperän puhdistukseen ja täyttöihin on talousarviossa varauduttu 55 miljoonalla eurolla. Merkittävimmät esirakennusalueet ovat käynnistyvä Pasila, 10 miljoonaa euroa, Länsisatama, 9 miljoonaa euroa ja Kalasatama, 7 miljoonaa euroa. Kruunuvoiren rannan esirakentamisen on arvioitu alkavan täysipainoisesti vuonna 2014.

Talonrakennusinvestointeihin vuodelle 2013 on varattu yhteensä 183 miljoonaa euroa. Summasta uudis- ja lisärakennushankkeisiin ja niiden suunnitteluun on varattu runsaat 61 miljoonaa euroa, korjaushankkeisiin ja niiden suunnitteluun runsaat 121 miljoonaa euroa, joka sisältää kaupungintalokorttelien kehittämiseen tarvittavat 6 miljoonaa euroa ja pelastuslaitoksen korjaushankkeisiin 1 miljoonaa euroa.

Uudisrakentamisen kohdalla talonrakennushankkeiden investointiohjelmassa pääpaino on uusien alueiden palvelurakennusten, päiväkotien ja korttelitalojen toteuttamisessa sekä sosiaali- ja terveysviraston Malmin sairaala-alueelle sijoittuvan Itäisen yhteispäivystyksen ja Jätkäsaaren Staran työtukikohdan rakentamisessa.

Korjausrakentamisen osuus on kaksi kolmasosaa suunnittelukauden investointirahotuksesta. Korjausrakentaminen kohdistuu rakennusten terveellisyyden ja turvallisuuden lisäämiseen sekä erityisesti koulurakennusten ja päiväkotien sisäilma- ja kosteusvaurio- korjauksiin. Korjausrakentamisen investointitaso mahdollistaa kiinteistökannan pitämisen käyttökelpoisessa kunnossa.

Merkittävimpiä yksittäisiä käynnistyviä korjauskohteita suunnitelmakaudella 2013–2015 ovat Lapinlahden sairaalan muutos- ja perusparannus ja Roihuvuoren ammatillisen

koulutusyksikön perusparannus. Jätkäsaaren Bunkkerin muutos- ja perusparannuksen toteutussuunnittelu aloitetaan.

Pelastustoimen uudisrakentamiseen ja peruskorjauksiin on talousarviossa varattu yhteensä 1 miljoonaa euroa, jolla toteutetaan pieniä korjauksia ja käynnistetään suunnitelmakaudelle toteutettavaksi ajoitetun Haagan pelastusaseman peruskorjauksen suunnittelu.

Katu- ja liikenneväylärakentaminen

Katu- ja liikenneväyläinvestointeihin on talousarviossa varattu 106 miljoonaa euroa. Suunnitelmakaudella investointien arvioidaan kasvavan projektialueiden lisääntyvän asunto- ja työpaikkarakentamisen vuoksi 126 miljoonaan euroon vuonna 2014 ja 147 miljoonaan euroon vuonna 2015.

Liikenneviraston kanssa toteutetaan yleisiin teihin liittyviä liikennejärjestely- ja meluntorjuntahankkeita. Yhteishankkeiden toteutus on sidoksissa hankkeiden rahoitukseen valtion talousarviossa. Kehä I:n ja Kivikontien eritasoliittymän rakentamisen aloittamiseen varaudutaan vuonna 2013 edellyttäen, että Liikennevirasto käynnistää hankkeen. Kehä I:llä Espoon rajan ja Vihdintien välillä on viimeinen ahdas väyläosuus. Lisäkaistojen lisäksi hankkeeseen sisältyy kevyen liikenteen yhteyksien täydentäminen ja melusuojauksen uusiminen. Rakennussuunnitelmat ovat valmiit ja osuuden rakentamisen varaudutaan alkavaksi vuonna 2013 edellyttäen, että Liikennevirasto käynnistää hankkeen.

Valtion hankkeena käynnistyvään Pissararadan suunnitteluun osallistutaan valtion kanssa erikseen sovitulla tavalla.

Katuinvestoinnit jatkuvat keskeneräisillä projektialueilla Salmisaarella, Arabia-Toukolan alueella, Etelä-Hermannissa, Viikki-Latokartanossa, Viikkinmäessä ja Vuosaarella. Alueet valmistuvat suunnitelmakauden aikana.

Projektialueiden toteutuksen rinnalla uudisrakentamista tapahtuu pienemmissä erillis-

Yllä Kulosaaren korttelitalo ja koulu. Alla Viikkinmäen korttelitalo.

Yhteishankkeet toteutuvat jos valtio on mukana hankkeissa

Joukkoliikennettä vahvistetaan merkittävästi. Jalankulun ja pyöräilyn määrärahat käytetään pääraittiverkon täydentämiseen.

kohteissa (Lauttasaari, Haaga, Alppikylä, Ormuspelto Malmilla, Kotinummentien alue Tapaninkylässä, Maunula, Myllypuron puukaupunki, Linnanpelto Mellunkylässä, Myllypuron voimala-alue ja Rukatunturintien alue Mellunmäessä). Työpaikkarakentamisen kannalta tärkeimmät alueet ovat Kivikko ja Salmisaari.

Meluntorjunnan erillishankkeet kohdistuvat meluntorjuntaselvityksen suuntaviivojen ja kohdepriorisoinnin mukaisille rakennetun pääkatuverkon osille (Itäväylä–Herttoniemi, Kirkonkyläntie Malmilla, Tapaninvainiontie, Suutarilantie, Tapaninkyläntie–Tapanilankaa-ri). Uusien katujen ja liikenneväylien meluntorjunta tehdään tarvittaessa osana kyseisiä hankkeita. Lisäksi meluntorjuntaa sisältyy kaupungin ja Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskuksen) yhteishankkeisiin.

Joukkoliikenteen poikittaisyhteyden eli Jokeri 2 -poikittaisyhteyden rakentaminen Vuosaaren ja Myyrmäen välille aloitetaan suunnitelmakaudella. Jokeri 2:n kokonaiskustannukset ovat yhteensä noin 48 miljoonaa euroa, josta Helsingin kustannusosuus on noin 44 miljoonaa euroa. Suurin osa investoinnista (Keskuspuiston alittava tunneli ja Kuusmiehentien joukkoliikennekatu) sisältyy HKL-liikelaitoksen investointeihin.

Katujen peruskorjaus keskittyy suunnitelmakauden aikana pääosin ydinkeskustaan, jossa suurin kohde on Keskuskatu Aleksanterinkadun ja Kaivokadun välillä (2013) ja suunnitelmakauden aikana Iso Roobertinkatu sekä Erottaja.

Siltojen (yli 400 siltaa) ja muiden erikoisrakenteiden (tukimuurit, portaat, meluesteet) peruskorjaukset pidetään suunnitelmakauden aikana tasolla, jolla kohteiden rakenteellinen ja kaupunkikuvallinen kelpoisuus voidaan ylläpitää.

Liikennejärjestelyhankkeet kohdistetaan erityisesti turvallisuutta edistäviin liittymä-, risteys- ja kaistajärjestelyihin, jotka tukevat myös joukkoliikenteen ja muun liikenteen sujuvuutta.

Jalankulun ja pyöräilyn väyliin osoitettu määräraha on tarkoitettu nykyisen pääraittiverkon täydentämiseen ja kehittämiseen rakennetussa katuverkossa. Jalankulun ja pyöräilyn

siltoihin osoitettu määräraha käytetään rakennetun kevyen liikenteen verkon puuttuneiden yli- ja alikulkusiltojen rakentamiseen.

Vuonna 2013 toteutetaan Siilitien metroaseman liityntäpysäköintijärjestelyt metroaseman muutostöiden jälkeen.

Puistorakentamiseen on varattu yhteensä 8 miljoonaa euroa. Projektialueiden uusiin puistoihin on varattu 4 miljoonaa euroa ja loput muiden alueiden uusiin ja peruskorjattaviin puistoihin.

Jätkäsaarassa puistorakentaminen on alkanut vuonna 2012 Saukonpaadenpuistosta ja etenee alueen toteuttamisen vaatimalla tavalla. Alueen keskeisen Hyväntoivonpuiston rakentaminen alkaa vuonna 2013 ja jatkuu koko taloussuunnitelmakauden.

Kalasadamassa puistorakentaminen käynnistyy alueen toteuttamisen vaatimalla tavalla vuodesta 2014 alkaen ja jatkuu suunnitelmakauden jälkeen.

Kamppi-Töölönlahti-alueella radanvarren uusiin korttelialueisiin liittyvät puistot toteutetaan aluksi väliaikaisina puistoina. Myöhemmin puistot esirakennetaan ja toteutetaan suunnitelmien mukaisesti.

Puistojen peruskorjauksissa varaudutaan lähinnä sellaisten puistojen peruskorjaamiseen, jotka eivät tehtyjen aluesuunnitelmien ja turvallisuustarkastusten mukaan enää täytä toiminnallisia ja turvallisuusvaatimuksia, vaan vaativat välitöntä peruskorjausta. Tehtävät toimenpiteet ovat ensisijaisesti leikkipaikkojen ja -puistojen välineiden uusimista, käytävä- ja oleskelualueiden parantamista sekä laite- ja kalustekannan ajanmukaistamista.

Liikuntarakentaminen

Liikuntarakentamiseen on osoitettu yhteensä 13 miljoonaa euroa. Summasta 10 miljoonaa euroa on varattu liikuntapaikkojen perusrakennuksiin. Loppuosuus on varattu uudisrakentamiseen sekä mm. venesatamiin ja Rastilan leirintäalueella tapahtuvaan rakentamiseen ja suunnitteluun. Uudisrakennushankkeista suurimpia ovat uudet lähiliikuntapaikat sekä Käpylän liikuntapuistoon tehtävät työt. Suurin perusrakennushanke on Oulunkylän tekojääradan pinnoituksen ja valaistuksen peruskorjaus.

Ulkoilureittien rakentaminen ja perusrakentaminen tapahtuu ulkoilureittiryhmän esitysten mukaisesti usean eri hallintokunnan yhteistyönä. Ulkokuntoilulaitteiden hankkimista ulkoilureittien varrelle tullaan jatkamaan.

Välitöntä peruskorjausta vaativat puistot korjataan.

Venesatamissa resurssit kohdistetaan välttämättömiin perusparannustöihin ja palvelutason parantamiseen nykyisissä venesatamissa. Rastilan leirintäalueen uudisrakentaminen eli vuokrattavien mökkien ja saunojen rakentaminen ajoittuu vuosille 2013–2014.

Suunnitelmakaudelle on merkitty toteutettavaksi tekojäärata Tehtaanpuistoon, jonne tulisi myös pieni huoltorakennus. Liikuntatoimen pääpaino suunnitelmakaudella on vaihteittain tehtävissä liikuntapaikkojen perusparannuksissa, joita tehdään mm. Töölön Kisa-hallissa, Uimastadionilla ja eri liikuntapuistoissa. Kaupunki osallistuu Olympiastadionin peruskorjaukseen.

Aluerakentamiskohteet

Uusien projektialueiden esirakentamiseen sekä katujen ja puistojen investointeihin käytetään vuonna 2013 yhteensä 79 miljoonaa euroa. Taloussuunnitelmakaudella 2013–2015 investoinnit ovat yhteensä 324 miljoonaa euroa.

Tavarasatamilta vapautuneilla alueilla **Länsisataman** Jätkäsaassa ja **Kalasadaman** Sörnäistenniemessä asuntorakentaminen on hyvässä vauhdissa. Kumpikin alue on saanut ensimmäiset asukkaansa. Isona kymmenen vuotta kestävästä rakentamisprojektista on käynnissä Kalasadaman keskuksen rakentaminen metroaseman ympärille. Jätkäsaassa käynnistyy suuren kalliopysäköintilaitoksen ja kadunpidon tukikohdan rakentaminen. Molemmilla alueilla kehitetään rakentamislogistiikan koordinointi -nimellä toimivaa palvelua aluerakentamisen sujuvoittamiseksi, toimintojen yhteensovittamiseksi ja rakentamistoiminnan aiheuttamien haittojen vähentämiseksi. Molemmille alueille rakennetaan Helsingin ensimmäisiä alueellisia jätteen putkikeräysjärjestelmiä.

Pasilassa rakentaminen jatkuu asuntorakentamisella Ilmalassa ja Vallilan konepaja-alueella. Pohjois-Pasilan työpaikka-alueen pilaantuneen maan kunnostaminen ja kunnal-

www.uutta-helsinki.fi

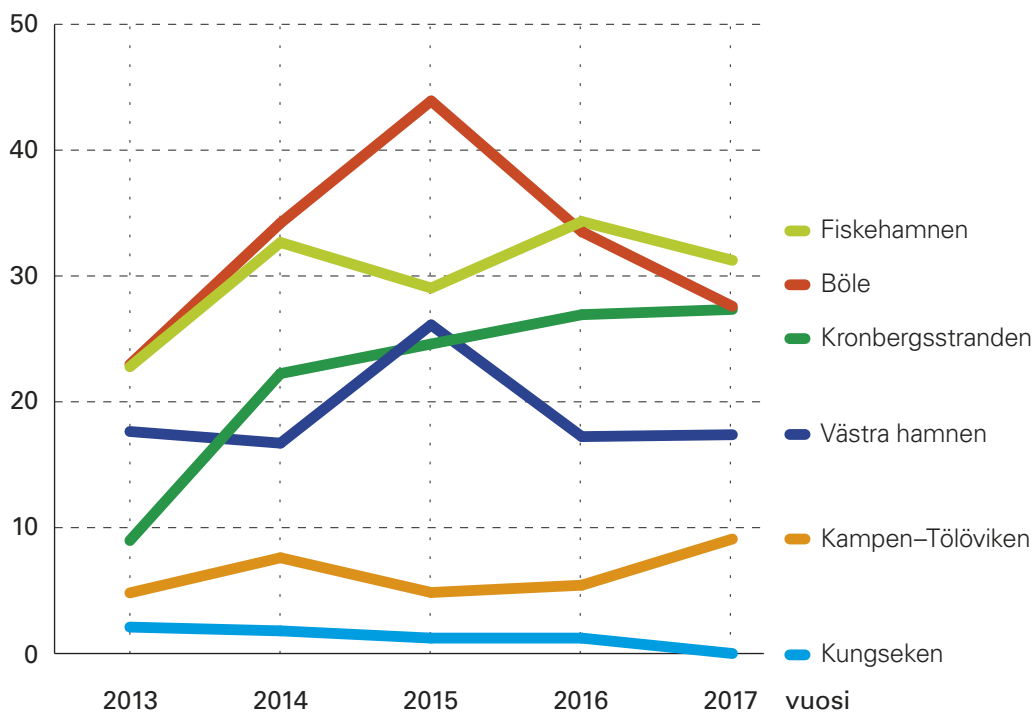
Keski-Pasilan keskuskorttelin tarjouskilpailu järjestetään yhdessä Senaatti-kiinteistöjen kanssa.

Kaupungin aluerakentamiskohteet

milj. €

79,3 115,3 129,8 118,7 112,7 Projektialueet yhteensä (milj. €)

Uusien projektialueiden investoinnit 2013–2017

Uusien projektialueiden esirakentamiseen sekä katujen ja puistojen investointeihin käytetään vuonna 2013 yhteensä 79 miljoonaa euroa. Taloussuunnitelmakaudella 2013–2015 investoinnit ovat yhteensä 324 miljoonaa euroa.

Koillis-Helsingissä sijaitsevassa Alppikylässä asuu noin neljäsataa asukasta ja lisää on tulossa rakennettaviin kaupunkipientaloihin. Kaupunkipientalojen etuja ovat pieni mittakaava sekä mahdollisuus asua omakotitalomaisesti keskeisellä alueella.

Myllypuro on liikunnan ja hyvinvoinnin kaupunginosa. "Myllypuron puinen kaupunkikyliä" – pientaloja 2 000 asukkaalle.

listekniikan rakentaminen alkavat. Keski-Pasilan kehittämiseksi viedään ratkaisuun keskustakortteleiden toteuttajan valinta kilpailullisella neuvottelumenettelyllä ja tornialueen tontinluovutuskilpailua valmistellaan käynnistyväksi vuonna 2013.

Laajasalon öljysataman toiminnot loppuivat vuonna 2010. Öljy-yhtiöt ovat puhdistaneet toiminta-alueidensa maaperää sekä purkaneet öljysatamatoiminnan rakenteita. Tälle alueelle toteutetaan **Kruunuvuoren** asuinalue. Kruunuvuorenrantaan johtavan siltayhteyden suunnittelu on käynnistynyt kansainvälisellä arkkitehtikilpailulla 1.10.2012. Kilpailun tulokset saadaan alkukesällä 2013. Alueelle johtavan pääkadun Koirasaarentien rakentaminen käynnistyy. Tulevien vuosien merkittävimmät esirakentamistyöt liittyvät Koirasaarten meritäyttöihin sekä ranta-alueiden esirakentamiseen Haakoninlahdella ja Koirasaarilla.

Kuninkaankolmio on Helsingin, Espoon ja Vantaan yhteinen aluekehittämisprojekti. Honkasuon ekotehokkaan asuinalueen kadunrakentaminen käynnistyy ja pientalojen rakentamista valmistellaan. Kuninkaantammen alueella jatketaan osa-alueiden asemakaavoitusta. Poikittaisen joukkoliikenneyhteyden Jokeri 2:n rakentaminen käynnistyy.

Myllypurossa rakennetaan keskustaa ja puukaupunkia. Voimalaitosalueen asuntorakentamista valmistellaan.

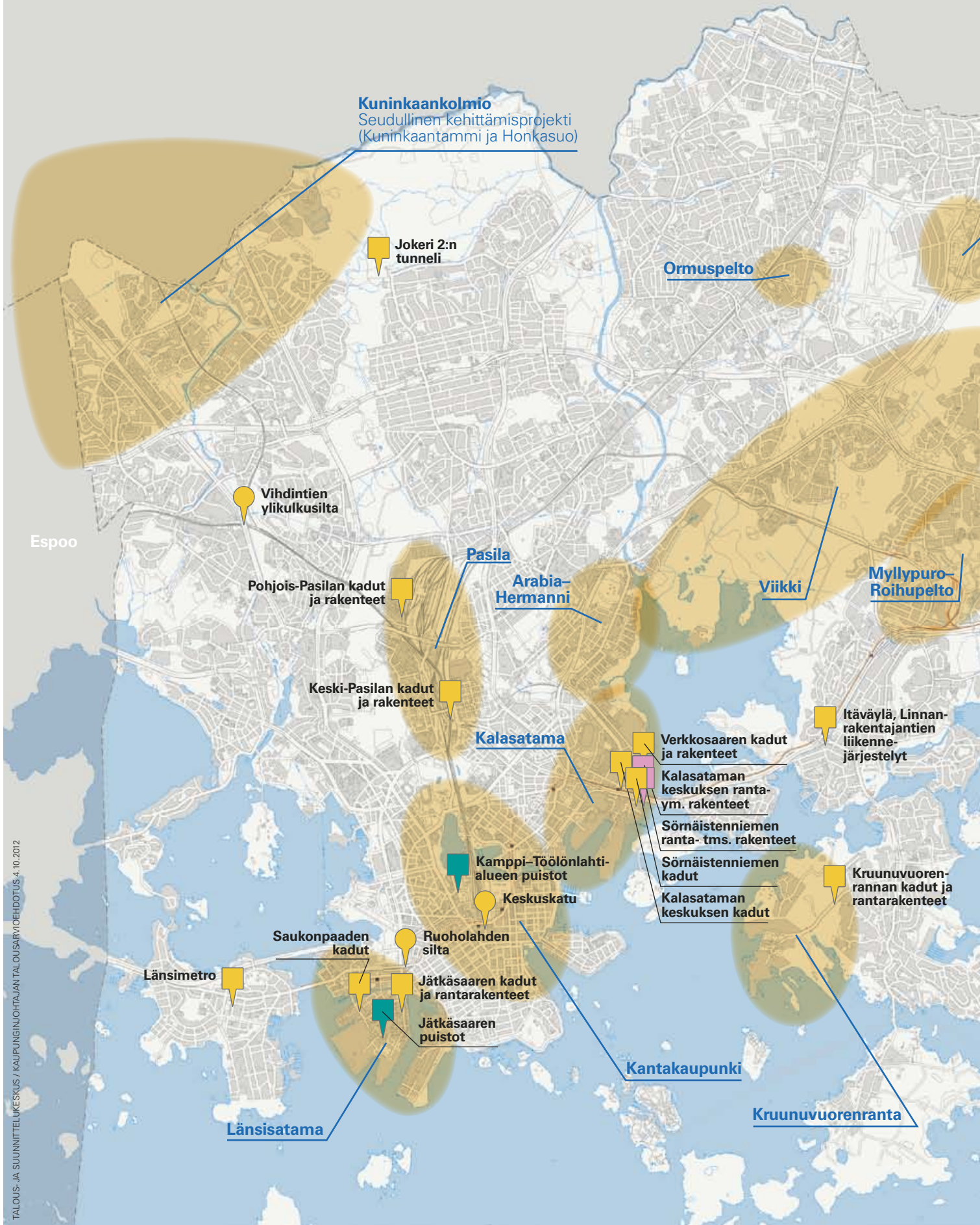
Alppikylässä ja **Ormuspellossa** kehitetään pientalokaupungin rakentamisperiaatteita.

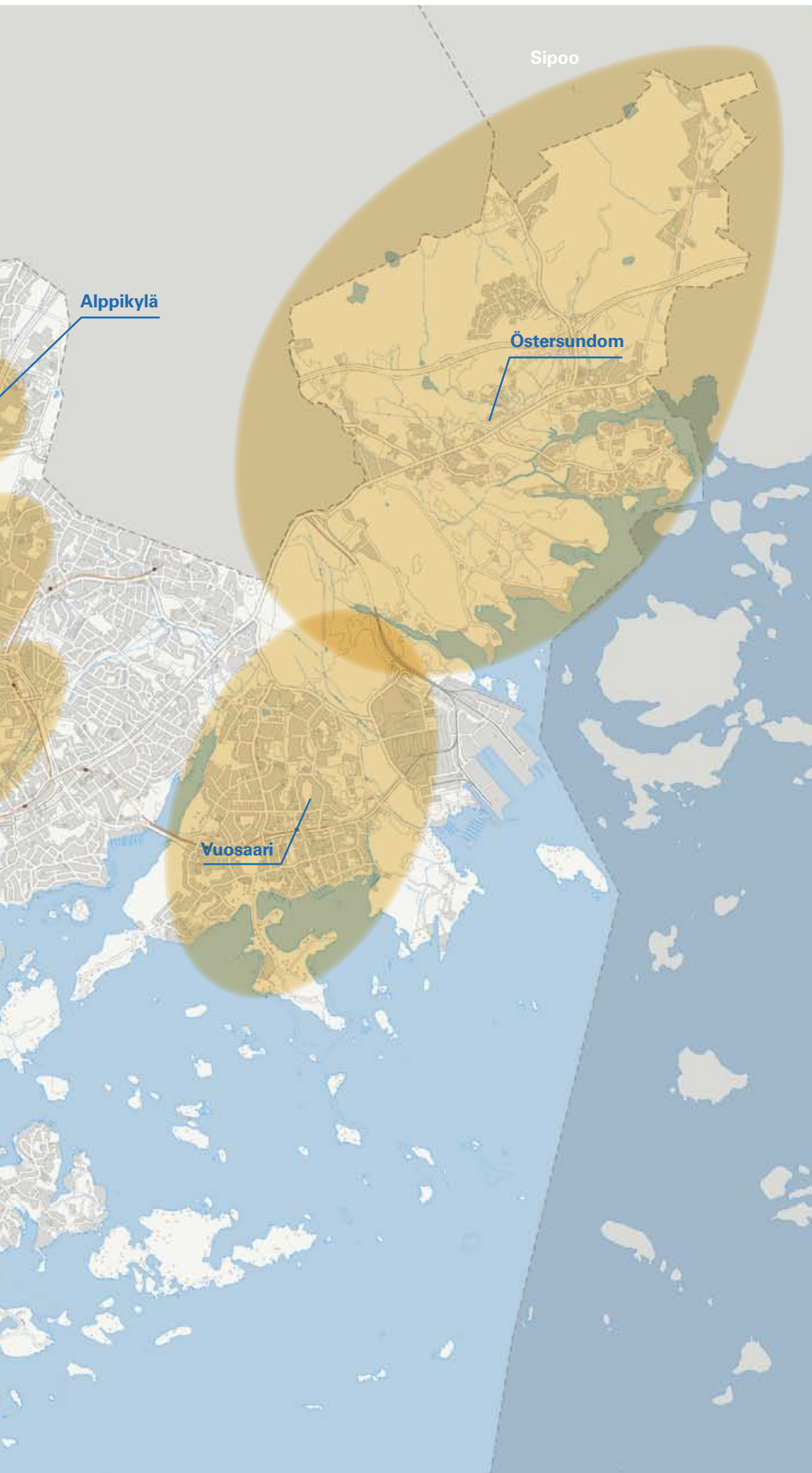
Östersundom on yleiskaavavaiheessa. Projektissa selvitetään kaupunkirakentamisen ja elinkeinokehittämisen periaatteita. Tutkitaan myös aurinkoenergian hyödyntämisen periaatteita sekä kunnallistekniikan, raideliikennejärjestelmän ja asuntorakentamisen toteuttamismalleja.

Vanhoilla projektialueilla eli **Vuosaassa**, **Viikissä**, **Arabia-Hermannissa**, **Töölönlahdella** ja **keskustakortteleissa** rakentaminen ja kehittäminen jatkuvat vilkkaina. Näille alueille kohdistuu normaalin kunnallistekniikan ja palvelurakentamisen lisäksi tärkeitä investointeja kuten Helsingin ja valtion yhteishankkeena mahdollisesti toteutuva Kehä I:n ja Kivikon eritasoliittymä Viikissä, Finlandiapuisto Töölönlahden alueella ja Torikorttelien peruskorjaus keskustakortteleissa. Viikissä on myös valmistumassa useita ekologisen asuntorakentamisen koehankkeita.

Östersundom on yleiskaavavaiheessa. Östersundomissa tavoitellaan aurinkosähköä ja -lämpöä sekä muuta uusiutuvaa energiaa hyödyntävää energiatehokasta rakennettua ympäristöä.

Merkittävät liikenneväylä-, puisto-, esirakentamis- ja rantarakennehankkeet vuonna 2013

Sipoo

Alppikylä

Östersundom

Vuosaari

Hankkeet

 Korjaushanke

 Uudishanke

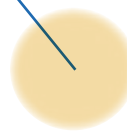
Toimialat

 Kadut ja liikenneväylät

 Puistot

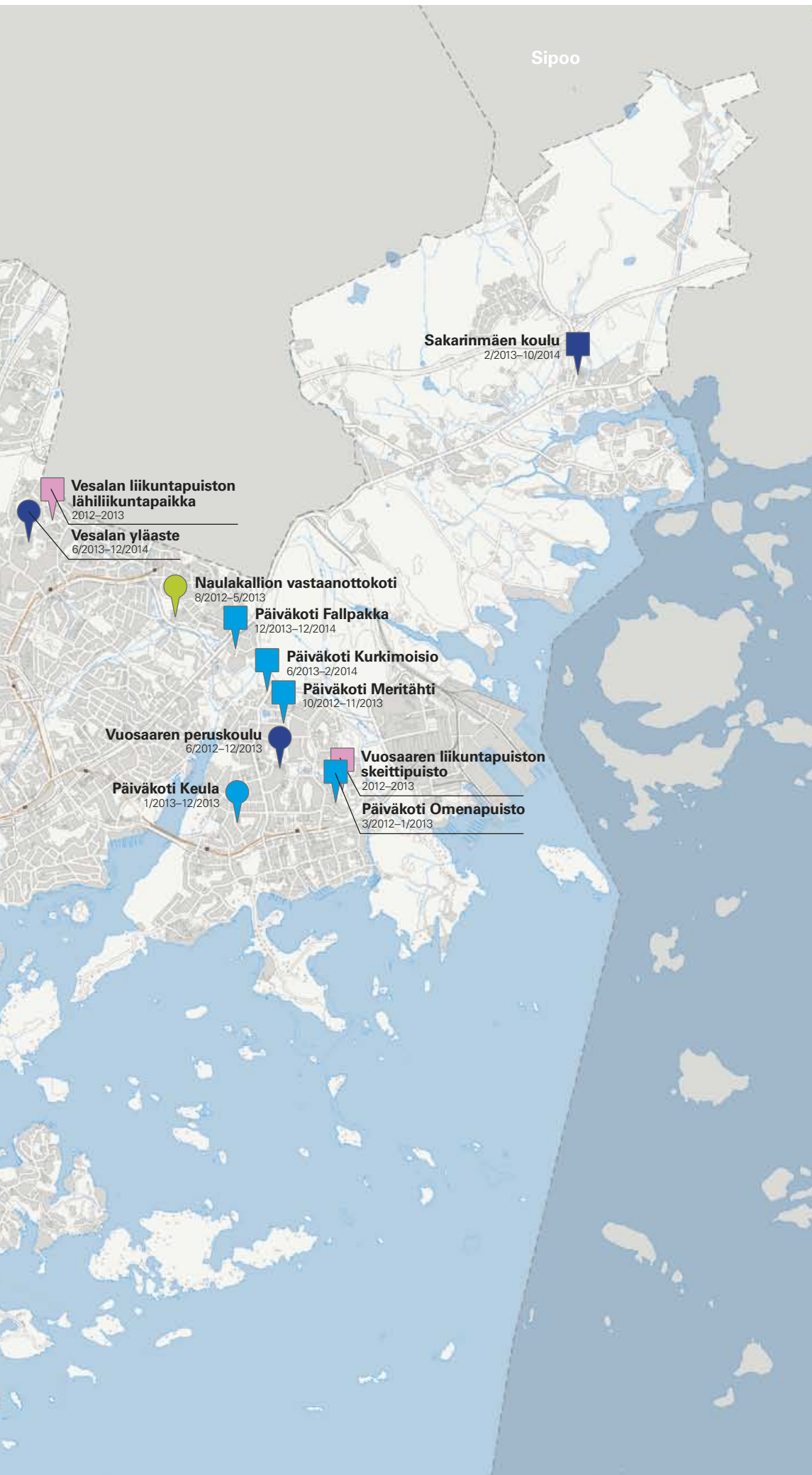
 Muut rakenteet

Aluerakentamiskohteet

Merkittävät toimitila- ja liikuntapaikkahankkeet vuonna 2013

Hankkeet

- **Korjaushanke**
rakentamisen ajoitus
- **Uudishanke**
rakentamisen ajoitus

Toimialat

- Sosiaali- ja terveystoimi
- Varhaiskasvatus
- Opetus ja koulutus
- Muut

Talousarvioaineisto
internetissä:
www.hel.fi/talousarvio
www.hel.fi/taske

Investoinnit kartalla:

<http://www.hel2.fi/taske/julkaisut/talousarvio2013/kartta/>

Kaupunginvaltuuston kokoukset internetissä:

www.helsinkikanava.fi

**Talousarvio-
tiedusteluihin
vastaavat**

**Kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen**

puh. (09) 310 36000

**Rahoitusjohtaja
Tapio Korhonen**

puh. (09) 310 36050

**Talousarviopäällikkö
Tuula Saxholm**

puh. (09) 310 36250

**Toimialakohtaisia
lisätietoja antavat**

Konserniyksikön päällikkö Matti Malinen
puh. 310 36277

- kaupungin liikelaitokset: Helsingin Energia, Helsingin Satama, Taloushallintopalvelu (Talpa), HKL-liikelaitos, Palmia-liikelaitos, Henkilöstön kehittämispalvelut -liikelaitos (Oiva Akatemia)

Johtava suunnittelija Ari Hietämäki
puh. 310 36567

- kaupunginjohtajan toimiala

Erytyissuunnittelija Katja Bosisio-Hillberg
puh. 310 25707

- avustukset
- Helsingin kaupungin tukkutori, hankintakeskus

Erytyissuunnittelija Katja Rimpilä
puh. 310 36256

- sosiaali- ja terveysvirasto
- varhaiskasvatusvirasto

Erytyissuunnittelija Tero Niinen
puh. 310 25915

- sivistys- ja henkilöstötoimi

Hankepäällikkö Juha Viljakainen
puh. 310 36276

- investoinnit
- rakennusvirasto, rakentamispalvelu (Stara), kiinteistövirasto

Suunnitteluinsinööri Anu Elina Turunen
puh. 310 25712

- investoinnit
- kaupunkisuunnitteluvirasto, asuntotuotantotoimisto, rakennusvalvontavirasto

Erytyissuunnittelija Mari Rajantie
puh. 310 73043

- pelastuslaitos
- ympäristökeskus

Controller Pia Halinen
puh. 310 25718

- hallintokeskus